

Rom

Yesu pi wel wiak kutömweri sèen wë krismaki 27 pöta ök won sèen Pool pi Korin kak wë pep epwer retëng ëak öng Pipi pöp mangkën wak së Rom kakë ingre morörö mena. Rom ka pö Itali yangerakë ka kaöaö. Pool pi Rom kak së ngönën ya mënak Yesuu ingre morörö kaamök elmëëpënëak kent kön wia. Pötaanök pit ëwat sak kopëta wasëpënëak epwer retëng ë mena. Pep epwer Poolök ingre mor, Yutaare omën ngönën köpël wëäö pöröaan ëa.

Pool pi epël ëa. Omën pourö, Yutaare ngönën köpëlörö, utpetatë öngpök wë. Omën Yesuun kön wi kosang yewesaurökëër Anutuuk, “Wotpilörö,” pël ya. Omën pörö Ngëëngk Pulöök utpetatë öngpökaan ent ë ulmëen Yesuuk yal mënak wëwë ngolöptak wë.

Pöt epël wia.

Ngön ngës räaut *1:1-17*

Wëwë ngaante *1:18-3:20*

Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaata ngönte
3:21-4:25

Kristook yal menak wëauta ngönte *5:1-8:39*

Anutuu Israel omnaröen elmëëpnaata ngönte
9:1-11:36

Ingre moröröa wëwëeta ngönte *12:1-15:13*

Ngön mëet *15:14-16:27*

Pool pim ya mëneimauta songönte

¹ Ne Pool Yesu Kristo pim ya omnampök pep epwer retëng ë yanking. Anutuuk neön pim ngön yaaö omën sak wëen pi ne pim ngön ompyaut

aim ömëak neulëaup. ² Ngön ompyaö pipot ngaanëer Anutuuk tiarën ök niapënëak tektek ngön yaauröen kosang wesak ök maan ngönën pep ngëëngkweri retëng ëaut. ³ Ngön ompyaö pöt, Anutu pim Ruup omën sak Tewit pim kurtakaanöröa naë oröa. ⁴ Pël ëak lup kölam wakaima. Pötaanök Anutu pim weëre kosangöök weletakaan wal ë moulmëak pim songönte tekeri wasën tiar, “Yesu Kristo pi yaap Anutuu Ruup,” pël yewas. ⁵ Anutuuk elmëën Yesu Kristook komre kolap elnëak pim ngön yaaö omën newesa. Pi omën yang kaö poutë wëaurö pim ngön ngaarëk wak Kristo piin ping wasënëak pël ëa. ⁶ Ar Rom kak wëaurö arta Anutuuk pitring Yesu Kristo pim omën sënëak yas niiaurö.

⁷ Rom omnarö ar Anutuuk lup sant elniak yas niaan pim omën sak wëaurö. Ne arimëën ngön epët retëng ë yaningk. Tiarim Pepap Anutüre Aköp Yesu Kristo piarpim komre kolapre mayaap pöt arim naë wiaap.

Pool pi Rom omnaröen iteempënëak ëa

⁸ Ne wet rëak ngön epët ök niamaan kat wieë. Arim Kristoon kön wi kosang yewesauta ngönte yang poutë omnaröak yaan kat yawi. Pötaanök ne arimëën Yesu Kristoon yoöre ërëp yemaan Anutuu naë yes. ⁹ Pöt Anutu nem kosang ngentiak ënëm yeem pim Ruupë ngön ompyaut ök yamëëaupök neen itena. Pi neen ewat wëën ne kët ël epotë arimëën kimang maim wë. ¹⁰ Ne wet rëak arim naë newaisën wë Anutuuk kön wiin ompyaö ëën kan nent koir nangkën waisumëak kimang maim wë. ¹¹ Nem waisumëak kent yaë pöta songönte epël. Ne wais rë nuulön Pulöökaan kaamök nant wak

kosang sak önëak kent pan yaë. ¹² Pöt nem kentöök arim kön wi kosang yewesautak ne kaamök yaal-nëen nem kön wi kosang yewesautak ar kaamök yaalniin pël ëak tiarim lupöt taë niwasëp.

¹³ Nem karurö, ar nem songönten ëngk ma e wasnganëen kat wieë. Ne omën maimaröa naë së ngönën ök maan Anutuu naë rë olëa pöl wet rëak arim naë wais ngönën yaata kë tapët iteempëak kent kön wieimaut. Pël ëautak akun poutë omën nantök kan newariin arim naë waisumëak poprak ëeimaut. ¹⁴ Anutuuk ngönën ya epët nenaut yak omën pourö, kakaan kosangöökë ewatre köpël pourö ne yok pangk ök mam wesaut. ¹⁵ Pötaanök Rom omnarö ngönën epët arënta ök niamaataan ya walwal yaalnë.

*Ngön ompyaö pöt Anutu pim weëre kosangtar-
ingët*

¹⁶ Yaap, ne ngön ompyauten ëö naën yaaup. Pipët tiar omën pourö Anutuun kön wi kosang yewasën ompyaö yaniwas. Pi wet rëak ten Yuta omnarö pël elniak peene ar omën muntaröeta tapël yaalni. ¹⁷ Pöt ngön ompyautak Anutuu tiarim saun won wasën pim ëöetak wotpil wë pöta songönte epël pet yaalni. Tiar ngës rëak Anutuun kön wi kosang mowasën wotpil niwasën kön wi kosang yewesautak öpa. Pöt ngönëntak epël wia. “Omën Anutuun kön wi kosang mowasën wotpil mowasëpna pipop wëwë kosangtak öpnaap.”

Omnarö pit Anutu kasëng mena

¹⁸ Anutuuk omën pi kasëng menak utpet eimeë pim ngön këet ngep yaalmë piporöaan kangiiir pim ya sangënte kutömweriaan tekeri yewas. ¹⁹ Pöta

songönte epët. Anutu pim songön nant tiarën pet yaalni. Pötaanök pim songön tiar omnaröa itaampena salöt tekeri niwesautak omën utpetat yaë piporö itaampënaaten kaaö yaëen Anutuuk kangiir ya sangën elmëeim wë. ²⁰ Ngaan panëer Anutu pim omnant pout ket ëa pörekaan wais peene e wë eptak oröa pim omnant ket ëa pötön ityaangk. Anutu pöp omnaröa itnaangkënëp pim omnant ket ëa pötök pim retëngre weëre kosang pömpel om wiakaim wiaapnaampel pöt tekeri yewas. Pötaanök omnarö pitëm utpetatön, “Epot utpetatok pël newasën,” yok pangk pël naëpan. ²¹ Pöt tol ëen? Pit Anutu wë pöten ëwat wëak won wiaana ëëpna pöl Anutuun ping wesak yoöre ërëp nemaan kön irikor selap pan eim wëen pötök kör mokoëen koö panëetak wëen kön won sak wakaim. ²² Pël ëë pitëmtën, “Ten ëwatörö,” pël aö pitëmtën ing ti wak ya pötak kaökauröa ök yes. ²³ Pël ëë Anutu, ëwa pepap wëwëetaringëp, piin yaya nemaan omën kö yesaut omënere intre imënre kamalre pöröa könöt ket ëak pötön yaya maim wë.

Utpet ke nentere nent eima

²⁴ Pël yaëen Anutu pi pit kasëng mangkën pitëm könötök kentre kaur kësang koirak kentöröa ök eimeë pitëm möönre koröpöt kewil ë pet yair. ²⁵ Omën pël yaë piporö Anutu pim ngön këet kasëng menak pöta kangiir ngön kaarötön yaap wesak omnant Anutu pim ket ëa pötön Anutuu urtak yaya maim wë. Pël ëaap omnarö tiar kët ël epotë Anutuun yaya maim öpa. Yaap.

²⁶ Pit utpet pël yaëen Anutuuk kasëng mangkën kentöröa ök kentre kaur utpet panë eim wë.

Öngörö pit Anutuu kan yaö mēēaö pö sēp wesak öng muntaröaring omēn ēōaat eim wē. ²⁷ Ēn ompöröeta tapēl öngörö sēp wesak pitēm lupötē kentre kaur pötök es ket ēak yokotön ompörö pitēmēt pitēmēt utpet panē ēeim wē. Pēl yaēēn wa irikor pöta kangut lupre koröp poutē yeö.

²⁸ Pit pitēm könötök Anutu moröak öpnaaten kaaö ēa. Pötaanök Anutuuk kangiir pit wil moulmēēn pitēmtē utpet pötē ēnēm eimeē omēn utpet ke nentere nent omnaröa naēnganē salöt eim wē. ²⁹ Pit omēn utpet ke nentere nent pitēm lupötē peö ēak wia. Pit utpet ēēre korar ē, omnantön kentre kaur ēēre kööre tok ē pēl ēeim wē. Pit war ēēre omēn mēn wel wi, ngön nga elööre kaar aan muntapēēt ēp ē, muntarö utpet mowasööre omnaröa ngönöt kain wak kaö wasööre ³⁰ ēöetak ökre was aö pēl ēeim wē. Pit Anutuun kööre tok elmēēre ngön ē olēak aö, ieping ēēre pitēmtok pitēmtēn wak isak aö, utpetatēēn kan ngēsööre ēlre peparöa ngön wa olaö pēl ēeim wē. ³¹ Pit ēwat wonörö, ngön apnaatak pitēmtē ngön pöta ēnēm naēn yaaurö. Pitēmtē karuröen kent naēn eimeē muntaröenta yaköm naēn yaaurö. ³² “Omēn utpet ke pipot yaaö piporö wel wiipnaat,” Anutu pim ngön kosang wesa pöt omēn piporö pit ngön pöt yok ēwat wē. Pēl ēaap pit köntak utpet ke pilöt yaē. Pēl yeem pitēmēt naēn, omēn muntaröeta tapēl yaēēn pit itenak ērēpērēp ēak taē yemowas.

2

Anutuu ngön ya yamēngka pöt wotpil panēēt

¹ Yaap, omën ke piporö utpetarö. Pël äaap ar Yuta omën narö arimtok arimtën wak isak epël kön yawi. “Eë, omën pörö utpet yaëën Anutuuk kangiir könöm mampna pöt yok pangk yaë.” Pël kön wieë arta utpetat yaaurö. Pötaanök arim utpetatë kangut naön eëne pöta kan nent won. Ar pitëm yaë pöl yaaurö. Pötaanök ar pit utpet yaë pöt pet yaalmëem arimëntta utpet yaaurö pöt pet yaalni.

² Tiar ewat wë. Anutu pim ngön yaatak omën utpet ke pil yaë piporö pitëm utpetatë kangut mampna pöt yok pangk. ³ Ngöntörö, yaap ar pil kön yawi. Pël äaap arimëntta utpet tapël yeem ar kön wiin Anutuuk arim utpetatë kangut naningkën eëpën ma? ⁴ Tol eëen? Anutu pi ompyaö elniak akun wali kor wëen kangit teënt naningkën yaë. Ma Anutu pim ompyaö yaalni pöten kön wiin omën pasit yaë ma? Anutu pi arim lup kaip tiinëëtaan ompyaö yaalni ar pöten köpël ma? ⁵ Pël äaap ar lup kosang pan äak kaip natiin yeë. Ar pël ëeim wëen Anutu pim ya sangën pöt kaö sëen pim ngön yaatak wotpil niwasëpna akun pötak kangut nimpnaat.

⁶ Pöt Anutu pi omnant kom äak tiarim wëwëatë ökök nimpnaap. ⁷ Tiar narö wëwë kosangtaring ëwaatak wëen Anutuuk yaya niap naataan wë ngentieim öpena piporö wëwë kosangët koir nimpnaat. ⁸ Ën narö pitëmtëen kön wieë ngön këet kasëng menak korar ëeim öpna piporö Anutuuk ya sangën kaö pan elmëak kangut mampnaat.

⁹ Këlangönre könöm kësang pipot omën utpet yaë piporö pourö pitëm naë orööpnaat. Wet rëak Yuta omnaröa naë yaaröön muntaröa naëta orööpnaat.

¹⁰ Ën tiar omën ompyaö yeë pörö Anutuuk elniin

mayaaptaring ewaatak wëen yaya niapnaat. Wet reäk Yuta omnarö pël elniak omën muntarö tapël elmëëpnaat. ¹¹ Anutu pi mööngkraar kangk naën yaaup.

¹² Omën köpël wëa narö Moses pim ngön kosangöt won wë utpet yaë piporö Anutuuk pit pourö ngön kosangöt won om wëen ngön ë pet irën kö sëpnaarö. Ën Yuta omën Moses pim ngön kosangötring wë utpet yaë piporö Anutuuk ngön kosang pötë wieëa pöl pitëm ngönöt ë pet irën kö sëpnaarö. ¹³ Pöta songönte epët. Omën Moses pim ngön kosangöt kat pëenötë kat yawi piporöen Anutuuk, “Wotpilörö,” pël naëpan. Ngön kosangöt kat wiak ngaarëk yeö piporöen Anutuuk, “Omën wotpilörö,” pël mapnaat. ¹⁴ Omën maim narö ngön kosangöt ök nemaanöröak pitëmtë könöök ngön kosangötë wieëaul yaë. Pël yaë piporö ngön kosangöt won wëetak pitëm könötök ngön kosangöt pet yaalmë. ¹⁵ Pël yaëen pötök ngön kosangöt pitëm retëng ëa pöt tekeri yewas. Ën pitëm lupötökta kön ke nentere nent ök ëen nantëen, “Pangk,” nantëen, “Pangk naën,” pël yaë. ¹⁶ Pipët akun kaöaöökëenök pël yaë. Ënëmak Anutuuk Yesu Kristoon maan tiarim lupötë omnant ëlëep yeë pipot pout tekeri wasëpnaat. Nem ngön ompyautak ök ni yeë pöl ëëpnaat.

Yuta omnarö pit kön wiin ngön kosangöt yok pankk kaamök elmëëpnaat pël wesa

¹⁷ Ar narö arimtën, “Ten Yuta omnarö,” pël aimeë Moses pim ngön kosangöt kosang wesak wak wëen, “Pötök ngön yaatak yok kaamök elniipnaat,” pël yewas. Pöt arimtok arimtën ping

wesak pipël yeem, “Ten Anutuu omnarö,” pël yak. ¹⁸ Ar Anutuu pim kenten ewat wë. Ngön kosangöt rë nuulaurö. Pötaanök wotpilre korar pöteparë songönöt ewat wë. ¹⁹⁻²⁰ Ar kön wiin, “Ten ngön kosangötring wëen ewat poutë songönöt pötë öngpök wia,” pël weseë, “Ten omën it ilëaurö kan pet elmëere koutak wëaurö ëwa elmë, kön ëngk ma e yaaurö wetete mowasö, rungaarö rë moulö pël yaaurö,” ar pël aim. ²¹ Yaap, ar omën muntaröen ngönën ök yamëem arimté lupötëelta ök nemaan yaaurö. Ar omnaröen, “Kain ëenganok,” pël yaauröak arimëntta kain yaaurö. ²² “Öngre omp wëwëat kon ëengan,” pël yamëëauröak arimtokëer öngre omp wëwëat kom yaaurö. Pël yeem omën muntaröa ngönën kaarötë ngëëngk yewesautön kaaö yaauröak pitëm tuptakaan kaar ngëëngk yewesa tapöt kain yewaurö. ²³ “Ten Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yewaurö,” pël aö arimtën wak isak yaauröak Anutuu ngön kosang pöt ilap riak pim yapinte utpet yewasaurö. ²⁴ Arim yeë pipta ngönte ngönëntak epël wia. “Arim utpet yeë pipotön omën muntaröak itenak Anutuu yapinte utpet wesak ya.”

Koröp kaut yaila pötak Yuta omnarö kaamök naalmëen ëa

²⁵ Ar Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yewan talte arim Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pöt kë ëëpën. Pim ngön kosangöt ilap yariauröak Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pörö omën Anutuun yaö ëak koröp kaut nailën wëaö pöröa ök wë. ²⁶ Ën omën Anutuun yaö ëak koröp kaut nailën wë pim ngön kosangöt ngaarëk yeö piporö Anutuuk

pitëmëen kön wiin ompyaö sëen omën pimëen yaö äak koröp kaut yail pöröa ök mowasëpnaat. ²⁷ Pël äak omën Anutuun yaö äak koröp kaut nailënrek pim ngön kosangöt ngaarëk yeö piporöak ar Yuta omën Anutuu ngön kosangötring wë pimëen yak koröp kaut yailerek pël weseë ngön kosangöt ilap yari pöröen utpet yeë pöt pet elniipnaat. ²⁸ Pöt tol ëen? Koröpöök pëen Yuta omnaröa möönre koröp wak wë koröp kaut ilak Anutuun yaö yewas pöt kaar yaë. Pit koröpöt ilauröak könöt Anutuu naë rë noolaan. Pötaanök pit Yuta omën panëerö won. ²⁹ Yuta omën panëerö, Anutu pimörö, pitëm songönte epël wia. Pit lupmerök Yuta koröp oröak wë Anutuun sak wë. Pitëm koröp kaut yail pipët lupmeri yaat. Pipët ngön kosangtaanök naën, Pulöökë yaat. Omën pël yaë piporö omnaröak pëen ping wesak nemaan Anutuukta ping wesak ya.

3

Wëwë utpet pötak wëwë ompyaut wak neirapan

¹ Koröpöök pëen koröp kaut yaila pöt yok pangk kë naarööpan. Pötaanök tiar Yuta omnarö omën muntarö il mowesak Anutuun sak wë ma won? Ma Anutuun yaö äak koröp kaut yaila pötakaan omën ompyaut jaarö ma won? Pöten kön wiipa. ² Yaap, tiar Yuta omnaröak omën ke nentere nent poutëen omën muntarö il mowesak Anutuun sak wë. Wet rëak Anutuuk pim ngönente omën pouröa naë tekeri wasëpenëak ningkën tiarim naë wia. ³ Pël äaan narö, “Tiar ngönën epta ënëm sëpenaat,” neneraan pël maimeë ënëm nasën yaëen ar kön wiin Anutuukta omnaröa yeë pöl pim ngön kosang wesak nina pöt sëp wasëpën ma? ⁴ Won pan.

Tiar omën pourö tiarim ngön kosang wesa pöt kaar apenaat, Anutu pi kaar naënöp aan kosang yesaup. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omnaröak nim ngön kosangöt kë yaarö pöt itaampnaat.

Ën ngön ë pet yairautak ngön yaatak niulëen il mowasumëep.”

⁵ Ën nent epël kön wieë. Tiar utpet yaëen Anutu akun poutë wotpil yaaup. Pötaanök tiarim utpet pötak Anutuu wotpil yaaö pöt tekeri wasën pöt tol apen? “Anutuuk tiarim utpetatë kangiir elniipnaatak pi korar yaalni,” yok pangk pël apen ma? Ngön epët nem könöökaan won, omnaröa yaautak yeniak. ⁶ Won pan. Anutu pi korar elnia talte wotpil wesak tiar omnaröa ngön ë pet nairën ëëpën.

⁷ Ën nenteta kön wieë. Omën naröak epël kaar ya. “Tiarim ngön kosang wesa pöt söp yewasem kaar yak. Pël yeëetak Anutu pi ngön aan kosang yesaup. Pötaanök tiarim ngön kaar pötök Anutuu ngön yaapöt tekeri wes yaë. Pël ëen pötök Anutuun yaya kaö panë yes. Pël yaë pi tol ëënak tiarën, ‘Saun omnarö’ pël niak utpet kangut yaningk?” pël yak.

⁸ Pël ëak omën naröak epël apën koröp. “Anutuu yapinte ompyaö söpnaan utpet ëëpa.” Omën naröak nem yapinte utpet wasëpënëak neen köntak, “Pool pi ngön utpet pipët ya,” pël yak. Pitën ngön kaar piptaan Anutuuk utpet kangut mampna pöt yok pangk.

Omën wotpil namp naön, won pan

⁹ Pöt tolëël? Tiar Yuta omnaröak ompyaö ëak omën muntarö il yemowas ma? Won pan. Yutaare omën muntarö tiar pourö utpetatë weëre kosangta

öngpök wë pöta ngönte wet réak war wes niiaut.

¹⁰ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Omën wotpil namp naön, won pan.

¹¹ Omën Anutuun ewat namp naön.

Omën nampök Anutuun eël naën yeë.

¹² Pourö Anutu kasëng menak yes.

Pël yeem pourö utpet panë sak wë.

Omën ompyaö yaaö namp naön, won ë won pan.

¹³ Omën yangaöök sok ner weerak yang ngep naën
ëën kamp yaë pöl pitëm këmötëaan ngön
pipot kamp yaë.

Pit ngön kaar kësang yaaürö.

Pit kamal ngaaröa omën utpet wesak yamëngk pöl
ngön nga yaaürö.

¹⁴ Kët ël epotë omnaröen utpet panë wesak ngön
kosang yamëëaurö.

¹⁵ Nga kan kengkën eimeë omën mën wel yaw-
iaürö.

¹⁶ Pitëm yesautë omnarö utpet elmëere këlangön
mampö pël yaaürö

¹⁷ Pit ngöntre karuröaring lup koptemer sak naön.

¹⁸ Kot nent Anutuun kas naën yaaürö.”

Ngön pipot ngönëntak wia.

¹⁹ Yaap, tiar ewat wë. Ngönëntak ngön kosang
epot Anutuu ngön kosangötë öngpök wëaurö
tiarimëen äaut. Pötaanök tiarim naëaan nampök,
“Ne wotpilëp,” pël naëngan. Yang ël epotë omën
pourö tiar Anutuu eöetak saunaringörö pëen wë.

²⁰ Pöta songönte epët. Omën namp ngön kosangötë
ënëm yaëen Anutuuk, “Wotpilëp,” pël nemapan.
Ngön kosang tapötök tiarim saunat war yewas.

Omën Kristoon kön wi kosang wasëpna pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël mapnaat

²¹ Pël yaëetak peene pöt, Anutuu tiarim saunat won wasën pim ëöetak wotpil wë pöt tekeri yewas epët Moses pim ngön kosang pöta kanöököl won, maimaöököl yaarö. Pöta ngönte Moses pim ngön kosangtakre tektek ngön yaauroak wet rëak äaut. ²² Wotpil öpena pöt epët. Omën namp Yesu Kristoon kön wi kosang yewas pipopön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël yema. Yutaare omën muntarö tiar omën pourö piin kön wi kosang wasën pöt Anutuuk, “Omën wotpilörö,” pël niapnaat. Pöt tiar omën kopëtarö, narö maimarö won. ²³ Tiar pourö utpet äak Anutu pim ompyaö öpenëak niia pöl naön yaauro. ²⁴ Pël yaëën Yesu Kristo pi tiarim saunat wa pötaan Anutuuk komre kolap elniak utpetat pout won niwesak tiarën, “Omën wotpilörö,” pël niia. Pöt pi tiarim ompyaö yaaö nenta kangiiir naalniin, yaap nina. ²⁵ Anutuuk Yesu pi wel wiin iit yangerak ngentiin omën pourö piin kön wi kosang wasën tiarim saunat won nuwesak Anutuu näë nuulëpënëak wes nimëa. Ngaan panëer Anutuuk omnaröen wiapre kor elmëak pitëm saunatë kangut teënt nemangkën äa. Pël äautak peene pöt, pim wotpil yewesa pöt pet elniipnaan Yesu tiarimëen wel wiipënëak wes nimëa. ²⁶ Pi wotpil yewesaöre omën pourö Yesuun kön wi kosang yewas piporöen, “Omën wotpilörö,” pël yaaö pöt peene akun epöök pet elniipënëak wes mëa.

²⁷ Pël äaap tiarimtok tiarimtën ping wesak apen ma? Won, kan pöt il waria. Oröptak kan pöt il yewari? Moses pim ngön kosangötë ënëm yaaö

pötak il yewari ma? Won pan. Kön wi kosang yewesa pötak kan pöt il yewari. ²⁸ Pöta ngönte tiar epël yaaurö. Omën namp kön wi kosangtar- ing wë pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël yamëëaup. Ën namp Moses pim ngön kosangötë ënëm yaaö pöpön Anutuuk, “Wotpilëp,” pël nemaan yaaup. ²⁹ Ma Anutu pi Yuta omnarö tiarimtë Anutu ma? Won, pi Yuta omënere omën muntaröa Anutu. ³⁰ Anutu kopëtap pi tiar pouröaap. Pötaanök tiar Yuta omën koröp kaut yailauröak piin kön wi kosang yewas pöröen, “Wotpilörö,” pël yenia. Ën omën muntarö koröp kaut nailënöröak kön wi kosang yemowas pöröenta, “Wotpilörö,” pël yema. ³¹ Pël ëën, “Kön wi kosang yewesa pötak Moses pim ngön kosangöt wak yeira,” pël ya ma? Won, ngön pël naën. Tiar ngön kosang tapöt ngolöp wesak taë yewas.

4

Anutuuk Apramön, “Wotpilëp,” pël mëëa

¹ Apram omën yaapöp, tiar Yuta omnaröa ëap, piin tol apen? Pim ëa pöten kön wiipa. ² Apram pi ompyaö eim wiak wotpil sanëen yok pangk pimtën kön wiak ing ti wak ëan tapön. Pël ëaap Anutuu ëöetak won. ³ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Apram pi Anutuun kön wi kosang wesa. Pötaanök Anutuuk piin kön wiin wotpil sa.” ⁴ Pöta songönte tiar ëwat wë. Omën namp waur elniin omnant yemangk pötak kësangënte pël naën, waur ëa pöta sumet pël ë yaë. ⁵ Ën omën namp pimtök pimtën, “Nem ompyaö yëë pötaan Anutuuk nemëen kön wiin wotpil yes,”

pël newasëntak, “Anutu pimtökëer kësangën elnëak wotpil yewas,” pël kön wiin Anutuu pim piin kön wi kosang yewas pötaan, “Wotpilëp,” pël yema. ⁶ Tewitökta ngön ke pilöt ök ëa. Pi omën Anutuuk kön wiin wotpil yes pöpön ök ëa. Anutuuk omën pöpë ompyaö yaë pötaan won, pimtë kësangëntaan kön wiin wotpil yes pël ök ëa. Omën pöp ërëpsawi yaë pël ëa. Tewit pi ngön ke pilöt epël ëa.

⁷ “Omën Anutuuk pitëm ketöt ent ë moolëak saunat won wes yeemoola pörö ërëpsawi ëëpnaarö.

⁸ Omën namp Kaöapök kön wiin saun won yaë pöp ërëpsawi ëëpnaap.”

⁹ Yuta omën Anutuun yaö ëak koröp kaut yail pöröakëer Anutuuk tiarim saunat won yewas pötaan ërëpsawi yeë ma? Won. Omën muntarö koröp kaut nailënöröeta Anutuuk pitëm saunat won yemowas pötaan ërëpsawi yaë. Tiar ewat panë wë. Anutu pi Apram pim kön wi kosang yewesauten kön wiin wotpilëp pël ëa. ¹⁰ Anutuuk akun taltak Apramön kön wiin wotpilëp pël ëa? Koröp kaut ilak wëautak ma nailën wëautak? Pi pël naënëpök Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa. ¹¹ Apram pi koröp kaut nailën wë Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa pöt pet ëëpnaan pim koröp kaut ilëpënëak ök mëea. Pötaanök Apram pi omën koröp kaut nailën Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk kön wiin wotpilörö pël yaë pöröa ëap. ¹² Pi tiar Yuta omën koröp kaut yail pöröeta tiarim ëap. Tiarim koröp kaut yail pötaan won. Tiarim ëap Apramë koröp kaut nailën Anutuun kön wi kosang wesa pöl yeë pötaan pi tiarim ëap.

Kön wi kosang yewas pörö Anutu pim kup wia pöta yaö yes

¹³ Ngaanëer pan Anutuuk Apramre pim ëarö yang eprak pangk ëak öpenëak kup mowia. Pöt Apram pi Moses pim ngön kosangta ënëm yaëënak pël nemaan. Apram pi Anutuun kön wi kosang wasën Anutuuk kön wiin wotpilëp pël ëa pötak pël kup mowia. ¹⁴ Omën ngön kosangta ënëm pëen yaaurö Anutu pim yaö mëëa pöt yewan talte Anutuun kön wi kosang yewesaut om pas wiaapën. Pël ëën Anutu pim kup mowia pöteta wiap sëpën. ¹⁵ Pöt ngön kosang pötak tiar utpet yaë pöt pet elniin saunatë kangut tiarim rangk yaarö. Pël yaëetak ngön kosangöt won talte tiar ngön kosangöt yail pël naën ëëpen.

¹⁶ Anutu pi Apramre pim ëarö ënëm orööpenaarö tiar komre kolap elniak ngön kup niwia. Pötaanök Aköpök kup niwia pöt öpena pörö tiar piin kön wi kosang wesak öpenaat. Pöt omën ngön kosangtaring wëaurö tiarimënt won, om ke tapël kön wi kosangtaring Apramë ëa pöl yaaö pörö pourö öpenaat. Apram pöp tiar pouröa ëap. ¹⁷ Anutuuk Apram pimëën ngönëntak ngön nenteta epël kup mowia. “Nook ni omën pouröa ëap pël wes yanulë.” Ngön pöt, Apram pi yaap Anutu pim kön wi kosang wesa pöpë ëöetak tiarim ëap. Anutu pöp omën wel wiauröa wëwëat yemangk. Pimënt tapöpök omnant won wieëautön maan yaarö.

¹⁸ Anutuuk Apramön, “Nim ëarö selap kaö pan orööpnaat,” kup mowia. Pël maan Apram pim ru won ëën yang kaö nantë omnaröa ëap pël sëpna pöt kön wi kosang wesakaima. ¹⁹ Apram pim krismakiat 100 pöt temanöm yesën koröpö won

sa. Ën Seraata tapël koröp won sëen ru wilëpna akunet pet ira. Pël ëauwaarök Apram pöp kön tapëten ëeim wë pim kön wi kosang yewesa pöt wiap newasën ëa. ²⁰ Apram pi Anutuu ngön kup mowia pöten kön selap ëak kön wi kosang yewesaö pöt këlok newasën ëa. Won, pi kön wi kosang yewesaut taintaë wes wak wakaima. Pël ëaö pötak Anutuu yapinte wak isa. ²¹ Pöt, “Anutu pim omën nant yaö neea pöt kë orööpnaat,” pël këekë kön wiakaima pötaanök. ²² Apram pi kön wi kosang yewesautaring ke pël wakaima. Pötaanök Anutuuk piin kön wiin wotpilëp pël ëa. ²³ Ngönëntak Anutuuk Apramön wotpilëp pël kön wia ngön pöt Apram pimtën naën. ²⁴ Won, tiar pouröaan ëa. Anutu, tiarim Kaöap Yesu weletakaan wal ë ulmëaup, puuk piin kön wi kosang yewesaurö tiarënta, “Wotpilörö,” pël niapnaat. ²⁵ Anutuuk Yesu pi tiarim saunatëen wel wiipënëak wes mëen wel wia. Pël ëen tiar wotpil niwasëpënëak weletakaan wal ë moulmëa.

5

Anutuuk tiarën, “Wotpilörö,” pël yenia

¹ Tiar Aköp Yesu Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk, “Wotpilörö,” pël yenia. Pötaanök tiarim Aköp Yesu puuk elniin tiar Anuturing lup kopëtemer sak wë. ² Pi kopëtapök komre kolapring wëauta kanwer të niwiin peene pöta öngpök wë. Pël yeë Anutuu ëwaataring kutömweri öpena pöten kön wieë ërëpsawi yeë. ³ Pötaan pëen ërëpsawi naën. Könöm nant tiarim naë orö yaë pötëenta ërëpsawi yeë. Pöt könöm pötök

tiarim lupöt kosang niwas yaë pötaanök. ⁴ Tiar lup kosang pötaring wëen Anutuuk moröktak ök elniin kosang wëen tiarimëen ya kë yes. Ya kë sak omën ompyaut nimpna pöten kön wiak kor wë. ⁵ Tiar kor wëen kë naaröön yaëen ëö yes pël naën. Pöt epël. Anutuuk pim Ngëengk Pulö tiarim lupötë wes mëen lup sant yaalni. Pötaanök ëö naën yeë.

⁶ Tiar wëwë kosang öpenaata weëre kosang pöt won wëen Anutu pimtë akun mowia pötak Kristook Anutu kasëng menaurö tiar utpetetakaan niöpënëak wel wia. ⁷ Omën pimtok pimtën kön wiin wotpil yaaupëen wel wiipena pöt tiarim naë pangk won. Ën omën omnaröak kön wiin ompyaö nampëen wel wiipena pötaar yok pangk wel wiipen wes. ⁸ Pël ëaap tiar saunaring wëen Kristo pi tiar kaamök ëak wel wia. Pël ëa pötak Anutu pi lup sant yaalni pöt pet yaalni. ⁹ Pël ëen peene Kristo tiarimëen wel wiin pim iit il ngentiin tiarim saunat won sëen Anutu pi tiar pouröen, “Wotpilörö,” pël yenia. Pötaanök tiar ëwat panë wë. Kristo pi kaamök elniin Anutuuk tiarim utpetatë kangut nangingkën ëëpnaat. ¹⁰ Tiar Anutuun kööre tok elmëeim wëen pim Ruup tiarimëen wel wiak wiap niwasën Anuturing wë. Pötaanök tiar ëwat panë wë. Peene Anuturing wë eptak pi wëwë kosangtak wë kaamök elniaan ompyaö panë öpenaata. ¹¹ Pël ëen pöt pëen won. Tiarim Aköp Yesu Kristo puuk elniin tiar Anuturing lup kopëtemer saut. Pötaanök pim yaalni pötaan peene eptak Anuturing tiar pourö ërëpsawi yeë.

Atamök wel yawiaut koirën Yesuuk wëwëet koirä

¹² Ngaan panëer omën kopëtap Atam puuk saun koiren saun pöt yangerak oröa. Pël ëen saun pötaan wel yawia pöt oröa. Pël ëen omën pourö tapël utpet ëeimeë saun wak wel wieima. ¹³ Moses pim ngön kosangöt naaröön wieëa akun pötak utpet pöt yangerak ulöl sak wiakaima. Pël äautak ngön kosang pöt won wiaan Anutuuk, “Pit nem ngön wa olëa,” pël kön wiak kangut pangk nemangkën ëa. ¹⁴ Pël ëen wel pöt Atam pim naëaan ngës réak oröak wiaan wais Moses pim naë oröa. Pël ëen wel pötak omën pourö ngep ëak wiakaima. Omën porö köpël wë utpet eimeë Atam pim Anutuu ngön kat wiak wa olëa pöl naën äautak weletak pitta ngep ëa.

Atam pöp wel yawiauta wotöököp omën ënëm orööpnaap Kristo pim ökre was ëa. ¹⁵ Pël äaap komre kolap pöt ngön wa yoolëauta ök naën. Omën kopëtap Atamë wa olëautak selap wel wian. Pël yaëen Anutu pim komre kolap pöt, omën kopëtap Yesu Kristo pim kësangën elnia pötak Atamë ngön wa olëa pöt il wesak omën selap kiri elnia. ¹⁶ Anutuu kësangën pöt omën kopëtap Atam pim utpet ëa pöta ök won. Yaap, omën kopëtap Atam pi Anutuu ngön wa olaanak Anutuuk ngön ë pet irak omën pourö wel wiipënëak ök ëa. Pël äaap omën selap Anutuu ngön wa olaanak Anutuuk kësangën elniak wotpil niwesa. ¹⁷ Omën kopëtap Atam pi ngön wa olëak utpet sa. Pim pël ëa pötak wel pöt oröak yang omën pourö ngep ëak wiakaima. Pël äautak omën kopëtap Yesu Kristo pim ëa pöta këetak Atam pim ngön wa olëa pöta këet il yewas. Anutu pim komre kolapre kësangën pötak tiar, “Omën wotpilörö,” pël yenia. Pël niaan tiar Kristooring wë kaö sak öpenaat.

18 Pötaanök omën kopëtap Atamök Anutuu ngön wa olëa pötak Anutuuk ngön ë pet irak tiar omën pourö kö sëpenëak ök ëa. Tapël omën kopëtap Yesu Kristook wotpil wesak tiarimëen wel wia pötak Anutuuk tiarën, “Omën wotpilörö,” pël niak wëwë kosangët yaningk. 19 Omën kopëtapök ngön wa olëa pötak selap utpet san. Tapël kopëtapök ngön ngaarëk wa pötak selap wotpil niwasëpnaat. 20 Pël ëen ënëmak Moses pim ngön kosangöt oröön omnarö ngön kosang pöt ilap riak utpet kësang panë yeë. Pël yeëetak Anutu pim komre kolap pötak utpet pöt ngep ëak ompyaö niweseim wë. 21 Këët epël orööpenëak ëa. Saun pötak wel yawia pöt oröa tapël Anutu pim komre kolap pöt Yesu Kristo pim wel wia pötaan kaö sëpna pötak Anutuuk wotpil niwasëpenëak ëa.

6

Tiar Kristoorng wel wian

1 Yaap, Anutu pim komre kolap pötak utpetat ngep yaë. Pötaan tolëël apen? Tiar Anutu pim komre kolap pöt tiarim utpetat ngep ëak tekeri sëpnaan utpet ëeim öpenaan apen ma? 2 Won pan. Tiarim lupötë utpetat wel wi olëauröak tol ëen kaalak utpet pöt yal menak öpen? 3 Tiar narö Yesu Kristook yal mampenëak i yamë akun pötak pim wel wia pöl tiarta piik yal menak wel yawi. Pöten ar köpël ma? 4 I yamë piptak Kristook yal ëak wel yawi. Pël ëen tiar Kristoorng yang kel yaniwer. Tol ëënak pël yaë? Pep pim weëre kosang pötak Kristo weletakaan wal ë ulmëa tapël tiarta wal ë niulëen wëwë ngolöpta kanöök yes.

Kristooring wewëetak öpenaat

⁵ Tiar Kristoë wel wia pöl wel yawi pötak piik yal yemangk. Pötaanök tiar epël ewat panë wë. Anutuuk pi wal ë ulmëa pöl tiar wal ë niulëen piik yal ëak öpenaat. ⁶ Pöta songönte epël kat wi yeë. Tiarim lup ngaanöt Kristooring këra yetaparak möaut. Pöt tiarim lupmeri utpetatë weëre kosang wia pöt këre olaan utpetatë inëen naën eëpenëak pël ëaut pötaanök. ⁷ Namp pi wel wiak utpetatë iriaan ent ëaupök kaalak utpetatë öngpök naön eëpnaat. ⁸ Yaap, tiar Kristo piiring wel wiaurö. Pötaanök kön wi kosang panë wasën wewëetakta piiring wë. ⁹ Pöt tiar ewat wë. Kristo pi weletakaan wal ëaup. Pötaanök kaalak wel nawiipan. Wel pötak yok pangk pim weëre kosangö wak neirapan. ¹⁰ Pi utpetatë weëre kosangöt won wes olapënëak wel wiin pangk ëa. Wel wia pötaanök kaalak wel nawiipan. Peene wë epët pöt Anutuun yak wë. ¹¹ Ar tapël arimtën kön wiin arim lupötë utpetat wel wi olëak Yesu Kristook yal ëak Anutuun yak wë pël eëp.

¹² Arim yang koröp lëngë sasa pipotë kentre kauratë ënëm eënganok utpetat pörek wieë wer yanuun inëen elmëengan. ¹³ Pël ëakta arim möönre koröp pipot korarötëel pëel elmëen utpetatëen inëen eëpan. Ar weletakaan wal ë nuulëaurö. Pötaanök Anutu pim yaatak wë arim möönre koröpöt piin yaö elmëen wotpil wëauta inëen eëp. ¹⁴ Pöt ar Moses pim ngön kosangötë öngpök naön Anutu pim komre kolap pötak wë. Pötaanök kaalak utpetatön kön wiin kaö nasën eëpnaat.

Tiar wotpil wëauta inëen sak wë

15 Pötaanök tol eëpen? Ngön kosangötë öngpök naön Anutu pim komre kolap pötak wë. Pötaanök yok pangk utpetat eëpen ma? Won pan. 16 Ar epël kat nawiin yaaurö ma? Omën kaö namp arim möönre koröpöt pëel elmëak pim këm ngönte ngaarëk wak inëen elmëenëët. Pöta ök utpetatök arim kaö sëen pim inëen elmëeim wiak kö sënëët. Ën Anutu pim këm ngön ngaarëk yewautak arim kaö sëen pöta inëen elmëenë pötak Anutuuk, “Omën wotpilörö,” pël niapnaat. 17 Ngaan utpetatök arim kaö sëen inëen elmëeim wakaimauröak peene pöt ngönën rë nuula pöt ngaarëk panë yeö. Pötaanök Anutuun yaya mepa. 18 Ar utpetatë weëre kosangtakaan ent ë nuulëen wotpil wëautak kaö sëen inëen sak wë. 19 Tiar yang omnarö pëen. Pötaanök ar ngön pipot kat wiin omnaröa omnant yautëël ök ëak yeniak. Ar ngaanëer arim möönre koröpöt kentre kaurre utpet ke nentere nent pötëël pëel elmëak pötë inëen elmëeim wakaimaurö. Tapël peene akun eptak pöt ompyaö panë sënëen arim möönre koröpöt wotpil wëautakël pëel elmëeim ön.

20 Ngaan utpetatök arim kaö sëen inëen ëeimeë wotpil wëauta inëen naën eimaurö. 21 Pël eimeë pöta kë oröpöt koireimaurö? Utpet eima pöten peene eptak kön wiin ëö yes. Pöta këët wel. 22 Peene akun eptak pöt Anutuuk utpetatë sulöptakaan wil niulëen pim inëen sak wë. Pël yeë pöta këët arim wëwëat ngëengk sak ompyaö wë wëwë kosangët wak om wakaim önëët. 23 Pöt arim utpetatë inëen yaauta kang pöt wel koirënëët. Ën Anutu pim kësangën yaalni pöta këët Yesu Kristook

yal menak wewë kosangët koirënëet.

7

Tiar wewë ngolöptak wë

¹ Karurö, ne Moses pim ngön kosangötë öngpök wëaurö arën niamaan. Ar ngön kosangöt kön yawiaurö epël éwat wë. Omën namp pi öp wë pötakëer ngön kosangötë iri wë. ² Pöta ngön nokoliil nent epël wia. Öng ompringëp pim ompöp wel nawiin wëen ngön kosangtak piar ompöp erën elmëaan wë. Ën wë ompöp wel wiin pöt ngön kosang pipët pim naë mop yemowi. ³ Pötaanök öngöp pim ompöp öp wëen sëp wesak omp muntap koirak piiring wëen pöt öngre omp wëwëet utpet wesak saun yokoir. Ën ompöp wel wiin pöt ngön kosang pipët pim naë mop mowiin wë omp muntap koirak öngre omp wëwëet utpet newasën yaë. ⁴ Karurö, arim songönte tapël wia. Kristo pi pim koröpö weletaan pëel elmëaup ar piik yal ëen ngön kosangtaan wel wiin pötë öngpökaan wil nuulëen wë. Peene pöt ar weletakaan wal ëaup Kristo pimëen sak wë. Pi tiar Anutuu inëen yaëen tiarim wëwëatë këet pim yapintak sëpënëak wal ëa. ⁵ Tiar lup ngaanötring wakaiman akun pötak ngön kosangötök elniin utpetatëen kentre kaur eimeë tiarim möönre koröpöt saun koirën pöta ya mëneimeë weletaan yaö ëaut. ⁶ Peene pöt, Kristook yal menak ngön kosangtaan wel wian pötak ngön kosangötë nitëen wakaima pötakaan wil nuulëen wë. Pötaanök kaalak ngön kosang ngaan retëng ëa pötë ënëm naën wewë ngolöp Ngëengk Pulöök pet yaalni eptak Anutuun inëen yaalmë.

Saunatök utpet niwesa

⁷ Pötaanök tol apen? “Ngön kosang pöt utpetat,” pël apen ma? Won pan. Ngön kosangöt won ëen ne utpetatë songönte ewat nasën ëan tapön. Ngön kosang pötak epël ya. “Ni omën muntaröa omnantön war ëënganok,” pël ya. Ën pötak pël naën ëanëen war yaaö pöten köpël ëan tapön. ⁸ Ngön kosang pipët war yaaö pöten ya. Pël ëen ne war yaaö pöten kön wiaan utpet yaaö pötak kante koirak nem lupmerën këk yaalmëen war nentere nent orö yenerë. Ngön kosangöt won ëen utpet yaaö pöt weëre kosang won ëan tapön. ⁹ Ne ngaan ngön kosangöt këëkë ewat nasën wë nemtën kön wiin ompyaö wakaimaup. Ënëmak war yaauta ngön kosangët orö rëa pötak utpetatë songönte ewat wëen nem lupmeri utpetat kaö sëen ¹⁰ nemtën kön wiin, “Wel yawiauta kanöököl yes,” pël äaut. Anutu pi ngön kosang pötak elnëen ompyaö ömëak äautak pötak ne wel yawiauta kanöököl wakaiman pöt pet elnäut. ¹¹ Ne ngön kosang pöten kön wiaan utpet yaaö pötak kante koirak morök elnäak pipël ngön kosangtaan wel yawiauta kanöököl neulëa. ¹² Tiar epël ewat wë. Ngön kosang pöt ngëëngköt, ën kom ëak nent nent wasëneta ngëëngk, wotpil, ompyaut. ¹³ E tol am? Ngön kosang ompyaö pötak wel yawiauta kanöököl neulëa pël am ma? Won pan. Utpet yaaö pötak wel yawiauta kanöököl neulëa. Piptak ngön kosang ompyaut pet elnäak pël ëa. Omën pipët tol ëënak ëa? Ne utpet yaauta songönte tekeri yesën ewat sak utpet yaaö pöten utpet panëët pël wasumëak ëa. Pël ëen ngön kosang ompyaö pötak utpet yaaö pöt sasa utpet panëët pöt

pet yaalnë.

Saunatök utpet niwesa

¹⁴ Tiar ewat wë. Ngön kosangötëel Anutu pim Pulöök pimtë kentöön pet yaalni. Pël yaëenak ne yang koröpööring utpetatë öngpök wë pötë inëen yeë. ¹⁵ Ne nem omnant yaautë songönten köpël wë. Ne omën ompyaut ëëmëak kentre kaur yaalnë pöt naën yaaup. Ën utpetat ëënganëak kaaö yaalnë pötökëer yaaup. ¹⁶ Nem omën utpetat ëënganëak kaaö yaaut yaaö pöta ngönte ök yeniak pipët. “Ngön kosangöt ompyaut.” ¹⁷ Pötaanök nem korar yeë epot nemtë könöök won, utpetatök nem lupmeri wieë këk yaalnëenak yeë. ¹⁸ Ne songönte epël ewat wë. Nem lupmeri omën ompyaut wi naön, nem lup ngaan pömeri. Pötaanök ompyaut ëëmëak yeemak pangk naën yaaup. ¹⁹ Ne omën ompyaut ëëmaap pël yeemak naën yaaup. Ën omën utpetat naën ëëmaap pël yeemak yaaup. ²⁰ Ne utpetat naën ëëmaap pël aök yaaö pöt nem könöök won, utpetatök nem lupmeri wieë këk yaalnëenak yeë.

²¹ Ne itaangkën omën epët nem naë orö yaë. Omën ompyaut ëëmëak yeem utpetat pëen ë yeë. ²² Yaap, nem lupmerök Anutu pim ngön kosangötön kent pan yaalnë. ²³ Pël yaëen ne itaangkën utpet ngaan nem lupmeri wiakaima pötök nem ömpyaö ëëmëak kön yawi pötön kööre tok elmëak wii netëen pötë öngpök wë. ²⁴ O, ne omën utpetemor. Nem koröpö weletaan yaö yaë eptakaan talëpök ent ë neulëepën? ²⁵ Ne tiarim Aköp Yesu Kristook ent ë niulëa pötaan Anutuun yoöre ërëp yamëëaup. Nem ök yeniak pipta songönte pöt epël yaë. Nemptë könre lupötök

pöt Anutuu ngön kosangötëen inëen yaëetak utpet ngaan nem lupmeri wiakaima pötëen inëen yaë.

8

Kristook saunat ent ë nuulëak Ngëëngk Pulö yaningk

¹ Pötaanök omën Yesu Kristooring yal menak wëaurö tiarim naë utpetatë ngön kangit ë pet yaira pöt won ëëpnaat. ² Pöta songönte epël. Ngaan ne utpet pëen eimeë wel yawiauta kanöököl seimaup. Peene pöt, Yesu Kristooring yal menak wë pötaan Pul wëwë kosangët yaningk pöök ent ë neulëen utpetatë öngpök sëere wel wi pël naëngan ompyaö eim ömaap. ³ Mosesë ngön kosang pötök ompyaö niwasëpënëak yaëen tiarim lup ngaanötök weëre kosangöt wak iraan pomp ëa. Pël ëautak Anutuuk yok pangk ëak pimtë Ruup wes mëen tiar omën utpetaröa möönre koröp wak yangerak oröa. Pël ëen Anutuuk elmëen pi tiarim saunatë kangut wak wel wia. ⁴ Anutuuk ngön kosangötë wotpil wieëaut tiarim naë orööpënëak pipël ëa. Pöt tiar lup ngaanötë wëwëetak naön wë Ngëëngk Pulöökë yaalni pöl yeë pötaanök. ⁵ Omën lup ngaanötë wëwëetak wë piporö pitëm könöt ngaan wëwë pötakël rë olëak wë. Ën omën Pulöökë yaalmë pöl yaë piporö pitëm könöt Pulöökë naë rë olëak piiring wë. ⁶ Omën könöt lup ngaanötë wëwëetakël rë olëak wë piporö wel wiak kö sëpnaarö. Ën könöt Pulöökë naë rë olëak wë piporö mayaaptaring wakaim öpnaarö. ⁷ Pöta songönte epël. Omën könöt lup ngaanötë wëwëetakël rë olëak wë piporö Anutuun kööre tok yaalmë. Pël yeem pit pim

ngön kosangöt ngaarök naön yaauröak tol äak pël eëpën? ⁸ Omën lup ngaanötë wëwëetak wë piporö Anutuuk pitën itaangkën pangk naën yaë.

⁹ Ar pöt, lup ngaanötë wëwëetakël naön. Pulöökë wëwëetak wë. Pël eën Anutu pim Pulö arring wë. Omën namp Kristoë Pulö pim naë won eëpna pöp pi Kristoë omnamp won. ¹⁰ Yaap, utpetat yaautak arim möönre koröpöt wel wiipënëak yaö elni-aurö. Pël äauröak Kristo arring wëen yak Anutu pim arën, “Omën wotpilörö,” pël niia pötaan wëwë kosangtak wë. ¹¹ Anutu pim Pul Yesu weletakaan wal ë moulmëa pö arring wë. Pötaanök Anutu Yesu Kristo weletakaan wal ë moulmëa pöpök elmëen pim Pul arring wë pöök arim möönre koröp kö sëpënëak yaö yaalni pipot wal ë niulëen önëët.

Ngëengk Pulöök Anutuu ru yaniwas

¹² Karurö, Anutu pim tiarimëen elnia pötaan kangit elmëepenëak pöt yok pangk lup ngaanötë wëwëetak naön eëpenaat. ¹³ Pöta songönte epël. Ar lup ngaanötë wëwëetak önë pöt wel wiak kö sënëët. Ën Ngëengk Pulöökë yenia pöl eën weëre kosang ningkën koröpöökë utpetat moolëak pöt wëwë kosangtak wakaim önëët. ¹⁴ Omën Anutuu Pulöökë ënëm yes piporö Anutu pim ruurö. ¹⁵ Pöt Anutu pim Pul arim wa pö ar omën nantök wii nitëen kas eënëak naalniin äa pötaanök. Won, Pulöök Anutu pim ruurö elniin pim weëre kosangöök Anutuun, “Pep, ni tenim Pep ompyaup,” pël maim wë. ¹⁶ Ngön pöt tiar Anutu pim ru sak wë Ngëengk Pulöök tiarim lupötë kaö wesak tekeri wasën kat wiak pël yemak. ¹⁷ Yaap, tiar Anutu pim ru sak wë. Pötaanök

pim omnaröaan omën ompyaut yaö äa pöt öpenaat. Pël yeem Anutuu Kristoëen yaö äa pöteta piiring öpenaat. Pöt Kristo tiarimëen këlangön kat wia pöl tiar pimëen këlangön kat yawi. Pötaanök Anutuuk kutömweri tiarënta piiring ping wesak niak ë rangiat nimpnaat.

Tiar ënëmak kutömweri wëwë ompyaut öpenaat

¹⁸ Ne kön wiin kutömweri ping wesak niak ë rangiat nimpna pöt kaöet. Ën peene wë eptak këlangön kat yawi epët pöta ök won, kotte. ¹⁹ Anutuu omën ket äa epot pout Anutuuk pim ruurö tiarim ë rangiat tekeri niwasëpënëak ulöp kant mënëë kor ëeim wë. ²⁰ Anutuuk elmëen pim omën ket äa pipot om pas wakaima. Pöt pitëmtë kentöök naën, Anutu pimtok pël ëëpënëak yaö mëëaut. Pël äaut yak pit Anutu pimtë ompyaö mowasëpnaaten kor wë. ²¹ Pit Anutuuk pitëm söpre tet äak wiakaima pötakaan ent ë ulmëen Anutuu ruuröaring yal äak ompyaö wë kaalak omën nantë inëen naën ëëpna pöten kor wë. ²² Tiar ëwat wë. Omën pasut Anutuu ket äa epot pout öngöröa ru wilëpënëak lel yailën këlangön kat yawiem ruupëen kor wë pöl akun kaöaö oröön ompyaö sëpnaaten kor wë. ²³ Pitëment pëen won, Anutuuk Ngëëngk Pulö kaö wesak ningkën waurö tiarta këlangön kat yawiem Anutuuk tiar pim ru wes pet niirak tiarim yang koröpöt ent äak ngolöpöt nimpënëak kor wë. ²⁴ Pöta songönte epël. Anutu tiar utpetatë öngpökaan ent ë nuulëa. Pël äautak peene tiar pi pet irak koröpöt ngolöp niwasëpënëak kor wë. Pi pet irak koröpöt ngolöp wesa talte tiar pim pël ëëpnaaten kor wë. Pöt namp pim omën kor wë pöten ityaangk talte pi

kaalak kor naön eëpën. ²⁵ Omën itnaangkënten kön wi kosang wesak öpenaat pël weseë ya kë sak kor wë.

²⁶ Tiarim kön wi kosang yewesa pötak tiar weëre kosang won eën Ngëengk Pulöök kaamök yaalni. Pöt tiar Anutuun kimang mapenëak tolëël maan pangk eëpën pöten köpël pötaanök. Pël yeëetak Pulö pimtök tiarim lupötë wë Anutuun kimang maim wë. Pi omnaröa naënël lupötëaan ing maimeë Anutuun kimang maim wë. ²⁷ Pël yaëën Pep pi omnaröa lupötön panë ityaangkaupök Pulöökë kön pötenta ityaangk. Pöt Pulö pi Anutuu könöökë enëm ëak Anutuu omnarö tiarim kangiir kimang maim wë pötaanök.

²⁸ Tiar ewat wë. Anutuun lup sant yaalmëa pörö, omën nentere nent tiarim naë orö nirëak ompyaö yaniwesaut kaamök elmëepnaat. Pi yas niapënëak kön wia pötaanök pël elnia. ²⁹ Anutuuk omën pim wet réak kön wia pörö tiar pim Ruupë ök sëpënëak kom ëa. Pötaanök pim nangarö tiar selap sëen pimënt nan kaöap pël sak öpnaat. ³⁰ Pël eën Anutuuk pim kom ëa pöröen yas niia. Pël ëak yas niia pöröen, “Wotpilörö,” pël niia. Pël ëak wotpil niwesa pörö ping wesak ë nirangia.

Anutuu lup sant pöt tiar sëp naniwaspan

³¹ Anutu pi tiarimëen pipël kaamök yaalni pöten tol apen? Pi tiar kaamök elniaap talëpök kööre tok elniak pim moresiaan wa ëp elniipën? Won. ³² Pi keimön naalniin pim Ruup tiarimëen wes nimëen tiarim kangiir wel wia. Pötaanök pi kaamök elniak omën muntatta kët ël epotë nineim öpna pöt tiar kön wia. ³³ Omën Anutu pimtëen yaö wesaurö tiar

talëpök ngön yaatak niulëepën? Won. Anutuuk wotpil niweseim wë. ³⁴ Pötaanök talëpök utpetatë kangut ningkën kö sëpen? Won. Yesu Kristo pi tiarimëen wel wia pöt pëen won. Pi wel wiak kaalak weletakaanta wal ëaup. Pël ëak Anutu pim mor yaapkëesi wë tiar kaamök elniipënëak Anutuun kimang maim wë. ³⁵ Pötaanök omën oröpötök Kristo pim lup sant yaalni pötakaan ent ë nuulëepën? Könömöt yewautak ma këlangön kat yawiautak ma utpet yaniwas pötak ma ngöntök yaautak ma omnantëen il ngentingenti yaautak ma nga yaalniautak ma yamëngkautak pötök pël naalniin ëepnaat. ³⁶ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ten nimëen sak wëen yak kët ël epotë utpet wesak nimëneim wë.

Pitök tenën itaangkën pol sëpsëp yamö pöröa ök sëen pël elnieim wë.”

³⁷ Omën könöm pipot tiarim naë oröak Anutuu naëaan ent ë nanuulaan yaëen tiarök könöm pipot il mowas pet yair. Pël yeë pöt Kristo lup sant yaalni pöpök weëre kosang niwasën taintaë wë.

³⁸ Nem pël yak pöta songönte epël. Nem kön kosang wia pöt omën nentak Anutu pim lup sant yaalni pötakaan ent ë nanuulëëpan. Weletak ma wëwëetak ma enselöröak ma omën kaö sak kutöweriaan yangerakë wëaurö ma omën peene wia epotök ma ënëm orööpna pötök, ³⁹ omën olaanötök ma öngkölaan pötök, omën ke nentere nent wia pipotök Anutuu lup santakaan ent ë nanuulëëpan. Lup sant pöt tiarim Aköp Yesu Kristook yaalni.

Pool pi Yuta omnaröaan ya këlangön ëa

¹ Ne Kristook yal menak wëaupök nem ök niama epot kaar won, yaapöt. Ngëengk Pulöökta ngön epot yaap pöt pet elnäen nem lupmerök kön yawi. ² Ne ngön epot ök niamaan. Yuta omën nem karuröen yaköm pan kön wieimeë nem lupmer utpet pan. ³ Nem kentöök kan nent wiaan pöt Anutuuk pit kama moöpnaan ne kangiir es parëaöökë kanöökël sak Kristo pëlëer wëen ne pëlëer ömëak kent kön yawi. ⁴ Ten Israel omnarö Anutuuk pimëen yaö niwasën pim ru sëen pim ëwaat pet elnia. Pël ëak ngön taë wes mena pöt ninak pim ngön kosangöt ök niiaurö. Pël ëak piin yaya maim öna kan pöt pet elniak kup ke nentere nent niwia. ⁵ Tenim ëarö ngönënë kaö sak wakaimaurö. Pël ëënak Kristo omën möönre koröp wak tenim kurtak oröaup omën poutë kaö sak wë, Anutu tapöp. Piin yaya maim öpa, kët ël epotë. Yaap.

Anutu pi omnarö pimëen yaö yaniwas

⁶ Anutuuk ten Yuta omnaröen pim omën sënëak niia pöt ten pourö pöp panë nasën. Pël ëautak pim kup niwia pöt mos naën ëa. Pöt Israel pöpökaan ulöl sa Yuta omën pörö pourö Anutuun kön wi kosang wasën yaö nemowasën ëa pötaanök. ⁷ Ën Apram pim ëaröeta pourö pim ök nasën ëa, naröakëer. Pöta ngönte ngönëntak epël kup mowia. “Aisak pim ëaröakëer nim yaö sëpnaat.” ⁸ Pipta songönte epël wia. Omnaröa wëwëetakël pëen Apram pim wilën ulöl sa pörö Anutuu ru nasën. Anutu pim kup mowiautakël wilën ulöl sa pöröaar pit Apramë ë panëerö pël sa. ⁹ Pöta kup mowia pipët epël ëa pötaanök. “Krismaki nent won sëen

nem akun wia pötak kaalak wais kaamök elmëen Sera pi yokotup wilëpnaat,” pël mëëa. ¹⁰ Pötaar won. Repeka pim naëëta tapël oröa. Pi tenim ëap Aisak piiring wë ru naar yak sak wila. ¹¹ Piarip tep ëak ëlëpë yaatak wë omën utpetere ompyaö pöt naën ëa. Pël ëautak Anutu pim wet rëak pimtë könöök omnaröaan yaö ëa pöl akun pötakta pël ëëpënëak kent kön wia. Pi piarpim ëa pötaan won, pimtë yaö elmëa pötaan kom elmëa. ¹² Pël ëak Repekaan, “Nanëpök nangapë inëen ëëpnaat,” pël ök mëëa. ¹³ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Ne Yakopön kent yaë. Ën nanëp Isoon kaaö.”

¹⁴ Pötaan tiar Anutu pim ëa pöten, “Korar ëa” pël apen ma? Won pan. ¹⁵ Pöt pi Mosesën epël ök mëëa pötaanök. “Ne omën nampön mait elmëëmëak pöt yok pangk pël elmëëmaap. Ën nampön yaköm elmëëmëak pöt pël ëëmaap.” ¹⁶ Pötaanök Anutu pi omën nampë kentöore weë yengentiaö pötaan won, pimtë yaköm pötak yaalmë. ¹⁷ Pöt Anutu pim Peroon ngön ök mëëa pöt ngönëntak epël wia pötaanök. “Ne nem weëre kosang pöt nim naë tekeri wasën nem yapinte yang poutë aö së pangk ëëpënëak kaö wes niulëaut.” ¹⁸ Pötaanök tiar Anutuun ëwat wë. Pi omën nampön yaköm elmëëpënëak pöt yaköm elmëëpnaap. Ën namp pim lupmer il mowariipënëak pöt yok pangk pël ëëpnaap.

Anutu pi ya sangëne yaköm pout yaaup

¹⁹ Anutu pël yaëen arim naëaan narö köpël wë epël an koröp. “Ten Anutu pim kent ëëpna pöten yok pangk kan nemowariingan. Ten utpet ëëk pim kentöökë ënëm yeë. Pël yaëen Anutu pi oröp

ëenak tenën kön wiin utpet yaë?” ²⁰ Ar pël aan kangiir epël niamaat. Ar omën talöröak Anutuun ngön ke pil yemak? Pangk pël naëngan. Ma yang kap nentak yok pangk pim ket elméaupön, “Ni tol ëenak ne epël ket yaalnëen?” pël mapën ma? Won. ²¹ Omën kap ket yaaup pim kentöök yangetaring ket ëëpënëak pöt yok pangk ket ëëpnaat. Yang ulöp kopët nentak kap nentepar, nent kaöatëen nent kotutëen, pël ket ëëpënëak pöt yok pangk.

²² Anutu pim kentöökë wia pöt kap ket yaaupë ök. Pi pim omën ket elnia eporö pim kentöök omnant elniipënëak pöt yok pangk. Omën naröen nga elmëak pitëm naë pim weëre kosangöt tekeri wasëpënëak kent kön wia. Pël ëaap pi omën pim nga elmëak kö mowasëpnaaröen ya wiap elmëak teëntom namëngkën ëa. ²³ Anutuuk omën munt pim yaköm elniipënëak kön wiaurö tiarim naë pi ëwaare ë rangi pout pangk ëëëaupök pöt tekeri wasëpënëak omën kö mowasëpnaaröen ya wiap elmëak teëntom namëngkën ëa. Pi wet rëak tiar ëwaare ë rangi pöt öpenëak kopëta wes niwia. ²⁴ Pöt tiar tapöröen pi yas niaup. Yuta omën tenimëntëer won, ar omën muntaröeta. ²⁵ Pöta ngönte tektek omën Osea pöpë pepeweri epël wia. “Omën wet rëak nemëen newasën ëauröen, ‘Nem onnarö,’ pël memaat.

Ën wet rëak lup sant naalmëenörö lup sant elmëëmaat.

²⁶ Ën, ‘Ar nemëen newasën yeë,’ pël mëea yang pörekta kaalak,
‘Ar Anutu wëwëetaringëp pim ruurö,’ pël memaap.”

27 Ën tektek omën Aisaia puukta Israel omnaröaan ngön äak epël äa.

“Israel omnarö selap sak i pis i kaöaöökë ëöök pötë wia pöl ëëë

pël äautak Anutuuk om kopët naar kama öpnaat.

28 Pöt Aköp pi ngön yaatak teënt pan ë pet irak kangut yangerakë omnarö mampnaat pötaanök.”

29 Aisaia puuk kaalak tektek ngön nent epël äa.

“Anutu kutömweri ngaarëk wëaupök tiarim ruure ëarö mait naalmëën ëanëën tiar Sotomre Komora ka pööraré wakaimauröa äa pöl kö san tapön.”

Israel omnarö wotpil sëpënëak poprak äa

30 Pötaan tiar tol apen? Epël apenaat. Omën muntaröa naëaan narö wotpil sëpnaataan weë nengentiin äauröak wotpil sak wë. Pit Anutuun kön wi kosang yewasën wotpil mowasën wë. 31 Ën Israel omnarö ten wotpil sënëak weë ngentiak Moses pim ngön kosangöt ngaarëk weimeë pompre kaö ë imaut. 32 Pit tol ëënak wotpil nasën äa? Pël ëëpnaan Anutuun kön wi kosang newasën, pitëmtë wëwëat kaamök ëën wotpil sëpën wesak äa pöt pangk naën äa. Pit Kristoon kaaö elmëak omnaröa këlötëaan söë urak kawi yengenti pöl äa. 33 Pöta ngönte ngönëntak Kristoën ngön nent epël äa.

“Kat wieë. Ne Saion kak omnarö söë uröpënëak kël naö yawi.

Kël weë panë naö omnarö kawi ngentiak utpet sëpënëak yawi.

Pël ëën omën namp piin kön wi kosang wasëpna pöp ëö nasëpan.”

10

Israel omnarö pit Anutu pim wotpil yewas kan pöök nasën äa

¹ Karurö, nem lupmerök Anutuuk Israel omnarö pit utpetetakaan kama moöpënëak kent pan yaalneën Anutuun kimang maim wë. ² Ne pitën ewat wë. Pit Anutu pim inëen elmëepnaaten kent äak weë yengenti. Pël äaap Anutuu kan ompyaut köpël wë yak köntak yaë. ³ Pit Anutuuk wotpil yaniwas kan pö kasëng menak pitëmtok wotpil sëpnaataan weë ngentiak ya yamëngk. Pël yeem Anutuu iri wë pim wotpil yaniwas kan pöököl nasën yaë. ⁴ Tiar ewat wë. Moses pim ngön kosang pöt Kristo oröön mop mowia. Pötaanök omën pourö piin kön wi kosang yewasën pit, “Omën wotpilörö,” pël yema.

⁵ Moses pi omën Anutuuk pitën, “Wotpilörö,” pël mapënëak ngön kosangöt ngaarëk yewa pöröaan epël retëng äa. “Omën namp ngön kosang pout ngaarëk öpna pöp Anutuuk piin, ‘Wotpilëp,’ pël maan wëwë koirëpnaap.” ⁶ Omën Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk pitën, “Wotpilörö,” pël yema pörö epël kön nawiin yeë. “Talëp o kutömweri is Kristo koirak irapën?” ⁷ Ma “Talëp öngk yangera öngpök ngemë Kristo weletakaan koirak aprëpën?” Kristo pi tiar piin kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil wesa pörö tiarim naë wë. Pötaanök tiar piin ap newasngan. ⁸ Tiar Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil wesa pörö kön pël nawiingan. Tiar epël kön wiak yak. “Anutuu ngönte arim naë wia, arim këmötëëre lupötë.” Ngön pöt kön wi kosang yewesauta ngönte

tenim ök yeniak pipët. ⁹ Arim këmötëaan, “Yesu tenim Aköp,” pël ök yeem lupötök Anutuuk Yesu weletakaan wal ë ulmëa pöt kön wi kosang wasënë pöt Anutuuk utpetetakaan kama niöpnaat. ¹⁰ Pöt tiarim lupötök Yesuun kön wi kosang yewasën Anutuuk wotpil niwasëpnaat pötaanök. Këmötök, “Pi tenim Aköp,” pël yaan utpetetakaan kama niöpnaat. ¹¹ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën piin kön wi kosang wasëpna pöp pi yok pangk ëö nasën ëëpnaap.” ¹² Pöt Yutaare omën muntarö tiar omën kopëtarö, narö maimarö won pötaanök. Tiarim Aköp kopëtap puuk omën pourö kaamök elniipënëak kimang maim wë pörö komre kolap elnieim wë. ¹³ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën Aköpön kaamök elmëëpënëak kimang mapna pörö Anutuuk utpetetakaan kama öpnaat.” ¹⁴ Tol ëak omën piin kön wi kosang newasën wë pöröak kaamök elmëëpnaataan mapën? Tol ëak Anutuu ngönte kat nawiin ëauröak kön wi kosang mowasëpën? Tol ëak pim ngönte ök nemaan wiaan kat mowiipën? ¹⁵ Tol ëak pim ngönte ök mapënëak wes namëën wiaan ök mapën? Pöta ngönte ngönëntak epël retëng ëa. “Omnaröa Anutuu ngön ompyaut wak yewais pöt ompyaö pan.”

Israel omnarö pit ngön ompyaut kön wi kosang nemowasën ëa

¹⁶ Ngön ompyaut pitëm naë oröautak narö ngaarëk naön yaë. Pöta ngönte tektek omën Aisaia puukta epël ëa. “Aköp, ten nim ngönte ök mëëautak kat nawiin yaë.” ¹⁷ Kön wi kosang yewesauta songönte epël. Kristoë ngön pöt, omnaröak ök niaan kat wiak kön wi kosang yewas. ¹⁸ Ne epël

niamaan. Pit ngön ompyaut kat nawiin ma? Won, pit yok kat wiaurö. Pöta ngönte ngönentak epël wia.

“Pitëm këm ngönöt yang epotë sa pet yair.

Ën ngönöt ka poutë pangk yaë.”

¹⁹ Ne kaalak pëlpël niamaan. Israel omnarö kön nawiin ëa ma? Pöta kang nent Mosesök Israel omën pimoröen epël mëëa.

“Ne omën maimarö arim urtak wa ulmëen ar pitëmëen yak wëwë ompyautaan warre kaur ëënëët.

Ën ne omën köpël narö arim kangiir ömaat.

Pël ëen ar pitëmëen ya sangën ëënëët.”

²⁰ Ënëmak Aisaia pi Anutu pim omën muntaröa ompyaö wasëpna pöten kön wieë kas köpël pitëmëen ngön epët pëen wes wia.

“Neen ngaöl naalnëenöröak nokoiraut.

Nemëen pëlpël nenëaan ëaurö ëö menaut.”

²¹ Pël ëak Israel omnaröaan epël ëa.

“Ne akun wali pan pitën yas yemaan kat wiak wa olaimaut.”

11

Anutu pi Israel omën naröen yaköm elmëa

¹ Ne kaalak pëël niam. “Anutu pi pim Israel omnarö kasëng panë momena ma? Won pan. Neenta Israel omnamp, Apram pim ëap, Pensaminë kurtakaanëp. ² Anutu pi omën pim ngaanëer pimëen yaö wesa pörö kasëng nemangkën ëa. Pöta ngönte tektek omën Elia pim ngönte ngönentak wia pöt kat nawiin ma? Elia pi kimang ngöntak Israel omnaröaan Anutuun kaaö ngön epël mëëa.

³ “Aköp pit wet rëak nim tektek ngön yaaö nem

karurö mēnak kiri ar yaaö uröteta kelēn nemēnt wēēn neenta nempēnēak yaē.” ⁴Pēl maan Anutuuk kangiir epēl mēēa. “Ne omēn selap pan 7000 yang omp ak Paal pöpön yaya nemaan wē pörö ngaata öngpökaan ngarangk elmēeim wē.” ⁵ Tapēl peene akun eptakta Anutuuk omēn kopēt naar komre kolap elniak yaö niwasēn wē. ⁶ Anutu tiarim ompyaö yaautaan won, pimtē komre kolap yaalni pötaan yaö niwesa. Omnarö ompyaö yaēēn pi yaö yemowas talte komre kolap yaalmē pöt kē ēēpēn.

⁷ Pöten tol apen? Israel omnarö kēēt koirēnēak wēē ngenti imautak pourö nokoirēn ēan. Kopēt yaö niwesauwaar tenimtokēer yokoir. Ēn muntarö pöt Anutuu ngön wa olaan puuk elmēēn lupöt il wariak wē. ⁸ Pöta ngönte ngönēntak epēl wia.

“Anutuuk pitēm lupöt wa irikor elmēak it ngaapre katun mowesa.

Pēl ēa pötepar peeneta om wia.”

⁹ Ēn Moses pim ngön kosang Yuta omnaröa kent eima pötak wii motēa pötaan Tewitök epēl ēa.

“Pitēm kaömp neim wē pöt animauröaan kalaap wiire pongön tē pēl yeē pötē ök ēēp.

¹⁰ Pit omnantön itnaangkēn ēēpnaan pitēm itöt röök ulak ēēp.

Pit omēn könöm panēēt wak wēēn pitēm kasngelöt pak ēeim öp.”

Anutuuk omēn maimarö kama yeö

¹¹ Ne kaalak pēēl niamaan. Yuta omnarö pitēm wiapre kor ēa pötak ngentiak sasa utpet ēa ma? Won pan. Pit omēn muntaröa wēwē ompyaautaan war ēēn tapēl öpēnēak Anutuu ngön wa olaan

Anutuuk omën munt pörö utpetetakaan kama wa. ¹² Yuta omnarö Anutuu ngön wa olaan Anutuuk omën pourö ompyaö yaalmë. Pit kawiap ëen omën muntarö ompyaö yaalmë pöt pitëm kaalak Anutuu naë rë olëak öpna akun pötak Anutuuk kaö wesak ompyaö elniipnaat.

¹³ Ne peene ar köpël omnaröen ök niamaan. Anutuuk ar köpël omnaröen pim ngönte ök ni-amëak yaö neaan pël yeem arim naë ya yamëngk pöten kön wiin kaöet pël yaë. ¹⁴ Ne ya pöt yamëngkën Yuta omën nem kar narö Anutuuk arën ompyaö yaalni pötaan war ëen pim naë rë olaan kama niöpën wes. ¹⁵ Anutuu pitëm kasëng mena akun pötak puuk elniin köpël omnarö ar piiring lup kopëtemer san. Pötaanök Anutuu pitëm kaalak öpna pötak tolëël orööpën? Omnarö weletakaan wal ëak wë pöl Anutuuk kaö wesak ningkën ar wëwë ompyaö panëetak ön sa. ¹⁶ Ngön nokoli nentepar epël wia. Yuta omnaröa yaaul omën namp kaömp nemes wak Anutuun yak kom ëak kaö nent mangkën pöt Anutuuk pout pimot pël wasëpnaat. Ën këraamentta Anutuuk kön wiin misënöt pimot pël wasëpna pöt morötta pimot pël wasëpnaat. Pöta ök Anutuuk kön wiin Yuta omën tenim ëarö pimorö Yuta omën pourö yok pimorö pël yaë.

¹⁷ Yuta omnarö ten këra olip yaapmentë ök, ën ar köpël omnarö këra olip kosangöökmentë ök Anutuuk yaapmentë mor nant ulöp nautön ëautaan il moolëak kosangöökmentë mor nemor urtak yal men moulmëen ëlmentök kaamök ëak mor nailënötring kolap yaningk. ¹⁸ Ar arimtën

kön wiin isën Yuta omën këra mor mosutë ök eën il moolëa pöröen ökre was manganok. Ar om mormor misënö kaamök naën, misënöök mormor kaamök yaalni. Misën pö Yuta omnaröa ëarö.

¹⁹ Ar, “Anutuuk ten urötak yal men niulëepënëak mor mosut il moolëa,” pël an koröp. ²⁰ Yok. Pël anëetak pit kön wi kosang newasën ëautaanök il moolëa. Ën ar pöt, kön wi kosang yewesautaring pitëm urötak wëerek arimtën wak isak anganëen ngarangk këëkë eën. ²¹ Anutuuk mor ëlmentëkaan oröaut Yuta omën pörö pitëm utpet ëaö pötaan mait naalmëen il moolëaut. Pötaanök arta utpet eënë pöt mait naalniipan. ²² Tiar Anutu pim yaë pöten iteneë pim yakömre ya sangën yaaö pöteparën ityaangk. Omën pim wëwëeten kaaö yauröaan ya sangën yaalmë. Pël ëautak Anutuuk arën yaköm elniin wë. Ar pim naë önë pöt tapël elnieim öpnaat. Ën pël naën eënë pöt arta il niolapnaat. ²³ Ën Yuta omën il moolëa pörö kaalak lup kaip tiak kön wi kosang wasën pöt Anutu kaalak yal mampënëak weëre kosang yaë pöpök pangk pël elmëëpnaat. ²⁴ Ar këra olip kosangöökmentë ök wëen pömentëkaan ilak omnaröa naënganëël Anutuuk yaapmentëk yal men nuulëaurö. Pötaanök Yuta omën il moolëa pörö kaalak ëlmentëk yal men ulmëëpna pöten pomp naëpan.

Anutu pi tiarën yaköm yaaup

²⁵ Karurö, ar arimtën kön wiin ispanëak ne ngön ngaan ëlëep wiakaimaut peene tekeri yes epët ewat sënëak kent yaë. Israel omën narö lup kosang ëeim wëen akun won sëen köpël omnarö Anutuu naë rë olapënëak yaë pörö pël ë pet irënak ²⁶ pötaan

Israel omën pourö Anutuu naë rë olaan kama niöpnaat. Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Ompyaö Niwasëpnaap Saion kak oröak utpet Yakop pim ëaröa naë wia pöt won wasëpnaat.

²⁷ Pël ëën nem pitëm saunat ent ë moolama pötak nem ngön taë wes mena pöt kë orööpnaat.”

²⁸ Yuta omnarö ngön ompyaut kasëng menak Anutuun kööre tok elmëa. Pitëm pël ëa pötak ar köpël omnarö kaamök elniin ngön ompyaut kat wiak Anutuu naë rë olëaurö. Pël ëauröak Anutu pitëm ëaröen kup mowiak Yuta omnarö pimëën yaö wesa pötaan lup sant yaalmë. ²⁹ Anutu pi pim kön kosangtak omnaröen ompyaö elmëëpënëak yas mëëa pöt wiap nasëpan. ³⁰ Köpël omnarö ar ngaanëër Anutuu ngön wa olaimauröak peene Yuta omnarö Anutuu ngön wa olëa pötaan Anutuuk yaköm yaalni. ³¹ Tapël Anutuu arën yaköm yaalni pötaan puuk peene Yuta omnaröenta yaköm elmëëpënëak elmëën pit peene pim ngön wa yoola. ³² Anutu pim elmëa pöta songönte epët. Pi tiar omën pouröen yaköm elniipënëak elniin pim ngön wa olaimaurö.

Anutuun yaya mepa

³³ Elei, Anutu pim könre ewat pöt maimalëp. Pim könre ewat pöt öngpök pan tiar yok pangk naëngan. Ën pim ya yamëngka pöteta ewat naëngan. ³⁴ Pöta ngönte ngönëntak epël wia.

“Aköpë könpelën talëpök ewat sa?

Ma pi köpël wëën talëpök kön mena? Won.

³⁵ Ma talëpök pi wet rëak menaurek kangit mampën? Pël naëpan.”

³⁶ Omnant poutë songönte pim naë wia. Pi omnant poutë pepap. Omën pout pi kopëtapëët. Pötaanök tiar kët ël epotë piin yaya maim öpa. Yaap.

12

Tiarim möönre koröpöt Anutuun kiri elmëëpa

¹ Karurö, ne Anutu pim yaköm yaalni pötaan kosang wesak niamaan. Ar arim möönre koröpöt Anutuun pëel elmëën kiri yemangk pöta ök ëëp. Pël ëë arimtën pimorö pël weseë pim yaë pöt eim ön. Pël yeem pöt Anutuun yaap inëen eim önëët.

² Ar ngönën wonöröa yaaul ëënganok. Arim könre lupöt Anutuun pël elmëën ngolöp wes nimp. Pël ëäk arim wëwëatta ngolöp wes nimpnaat. Pël ëen Anutuu yaalni pöten ëwat panë sënëët. Ar omën ompyaöre wotpil panë Anutuu kent yaë pöt kom ëäk ëwat sënëët.

³ Anutuuk komre kolap elnëäk ngön yaaö omën newesaup. Pötaanök ar pouröen niamaan kat wieë. Ar arimtë wëwëere ëwat yaautön köntak kön wiin ispan. Anutuu nina pöl kön kosang wieë arim wëwëere ëwat yaautön wotpil wesak kön weswes ëëë. ⁴ Tiar ëwat wë. Tiarim möönre koröp kopëtaöökë kaut selap wë. Ën kaö pötök ya yamëngka pöt selap. ⁵ Tapël tiar omën selapök Kristook yal mangkën möönre koröp kopëtaö pël yes. Pël yeë tiar nener yal yeë.

Anutu pim weëre kosang pötring ya ke nentere nent mëmpa

⁶ Anutu pi komre kolap elniak pim ya ke nentere nent mëmpenëäk weëre kosang yaningk. Pötaanök omën namp pi Anutu pim ngönte tekeri wesak

apnaataan weëre kosang mangkën pöt pim kön wi kosang yewesauta ökök pim ngönte tekeri wesak ap. ⁷Namp pi kaamök yaaö yaataan weëre kosang mangkën pöt karurö kaamök elmëep. Namp rë yemoula yaatan weëre kosang mangkën pöt rë moulöp. ⁸Wa korkor ngön yaaö yaataan mangkën pöt ap. Namp kësangën yaaö yaataan mangkën pöt panë wesak ëep. Ngarangk yaaö yaataan mangkën pöt ya kaö mëmp. Yaköm elmëak kaamök yaaö yaataan mangkën pöt ërëpsawi kön wieë elmëep.

Lup sant elmëëpena ngönte

⁹Arim karurö yaap wesak lup sant elmëeë. Ar utpet yaaut kasëng menak ompyaö yaautakël rë olëak weë. ¹⁰Arim karurö pitta Kristoëerö pël weseë lup sant elmëeë. Ar weë ngentiak arim karuröa yapinöt wak isak maë. ¹¹Wiapre kor won, ya kë sak wë Aköpë inëen elmëeë. ¹²Aköpön kor eimeë ërëpsawiarang weë. Pël ëen konöm nant arim naë oröön kosang sak tauëë kimang maim weë. ¹³Ën Anutuu omnarö omën nantëen elek yaëen pöt pit kaamök elmëak omën ka nantëaanörö arim naë waisën pöt ompyaö ngarangk elmëeë.

¹⁴Omën narö ar utpet yanuwäsën pöt Anutuuk ompyaö mowasëpnaan kimang maë. Ar piin utpet wasëpnaaten kimang manganëp ompyaö mowasëpnaan kimang maë. ¹⁵Omën narö ërëpsawi yaëen pöt pit kaamök ëak ërëpsawi ëeë. Ën narö ing yaan pöt kaamök ëak ing aë. ¹⁶Ar omnaröaring lup kopëtemer sak weë. Arimtën kön wiin ispan irëak omën yaapöröaring weë. Arimtën kön wiin ëwatingörö pël ëen ping wesak angan.

17 Utpetatëen kangiir kangiir ëënganok. Ar këëkë kön wiak omnaröa itaangkën ompyaö ëëpna pötökëer ëëë. 18 Ar nga elmëëñëak kön wiinganok. Kan nent wiaan pöt karuröaring mayaap weë. 19 Karurö, omën narö utpet yaalniin pöt kangiir elmëënganok. Anutuuk kangiir elmëëpnaan wiaap. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Saunatë kangut pet yaira pipot nem yaat. Nook kangiir elmëëmaat. Aköp pi pël ya.” 20 Ar pöt epël ëëë. “Arën kööre tok yaalniaurö këen yaëën pöt kaömp meneë. Iiten yaëën iit meneë. Pël ëën utpet yaautön kön wiak ëö sëpnaan.” 21 Utpetatök ar il niwaspan. Won, ar omën ompyaut yeem utpetat ngep ëëë.

13

Yang ngarangköröa ngön ngaarëk öpa

1 Tiar omën pourö yang ngarangköröa ngön ngaarëk öpa. Yang ngarangkörö pit om pas naaröön, Anutuuk ya menak moulmëën wë. 2 Namp pi yang ngarangköröa ngön wa yoola pöp Anutu pim moulmëauröa ngön wa yoola. Pël yaë pöp kangut öpnaat. 3 Ompyaurö pit yang ngarangköröen kas naën ë yaë. Utpet yaaurö pitökëer kas ë yaë. Pötaanök ar pitën kasinkasin won önëak pöt omën ompyaut pëen ëën. Pël ëën pit arën itaangkën ompyaö sëpnaat. 4 Piporö pit Anutuu ya omën narö pitök ar ompyaö önëak ngarangk yaalni. Pël yaëëtak ar utpet yaëën pöt pit kangut nimpnaatak pitën kas ëën. Pit Anutuu ngön ngaarëk wak utpet yaauröaan nga yaalmë. 5 Pötaanök pitëm ngönöt ngaarëk ön. Pöt kangut elniipanëen kasiin pëen won, arim lupötökta

ompyaut eëneëten kön wiak ön. ⁶ Pit Anutuuk ya pipot mangkën yamëngk pötaan ar monat takis men yeë. ⁷ Pötaanök omnant epot mampunëak niapna piporö meneë. Pit takis ke nentere nent poutëen kimang niaan pöt meneë. Pit omën kaöarö eëen pöt pitëm yapinöt wak isak maë.

Tiar lup sant yeem Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö

⁸ Ar omnaröa omën nant nina pötë kangut men pet ireë. Ën lup sant yaaö pötaar pet irnganëp om ëeim ön. Omën muntaröen lup sant yaalmë pipop Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö. ⁹ Anutu pim ngön kosang nant epël wia. “Öngre omp wëwëet kom eëngan. Ni omën mën wel wiingan. Ni këkain eëngan. Ni omën muntaröa omnantön war eëngan.” Ngön kosang pipotre munt nantta wia pout erën ëak epël ya. “Nimtëen lup sant yaën tapël nim karipön elmëem.” ¹⁰ Omën lup santtaring öpna pipop muntapön utpet naalmëëpan. Pötaanök lup sant yaë pipop Anutuu ngön kosangöt ngaarëk yeö.

Tiar wotpil wesak öpa

¹¹ Pël eëneëk niiauta songönte epël. Ar akun epta songönte ewat wë. Kaëaan yaan sak wal eëpena akun temanöm yes. Pöt ngaanëer ngës rëak ngönën kat wiak kön wi kosang wesan pötak Kristo pim kama yanu pöt pet irëpna akunet wali wieëaut peene pöt temanöm yes pötaanök. ¹² Kout pet irëpënëak yaëen ëlpam wal eëpënëak yetapöörar yamë. Pötaanök koutakë yaaut moolëak ëwaatakë kelre ngilö wetak öpa. ¹³ Tiar kët ëwaatak wëaul

wotpil wesak öpa. I ngaat nak kön irikor äak ngön wa olangan. Ngasam pas eimeë öngre omp nga eëngan. Ngön nga elööre omën muntaröa omnantön warre kaur ë pël eëngan. ¹⁴ Tiar Aköp Yesu Kristo pim ök sak wë tiarim koröpöökë kentre kaur pötë ënëm eëpenaataan kön wiinganëp pim ënëm eëpa.

14

Karuröa wëwëat sangk kelngan

¹ Omën pitëm kön wi kosang yewesaut wiap yaë piporö mësak wais ingre moröröa öngpök ulmëë. Pël äak pitring ngönaak anëëtaan kön ke nalre nal wiak angan. ² Omën narö pitëm kön wi kosang yewesaut weë yaë porö pit kön wiin pangk eën yenaut pout nempnaat. Ën kön wi kosang yewesaut wiap yaë piporö mësëpöt won, këenre kaömp peën yenaurö. ³ Omën omnant pout yena poröak mësëpöt nanën yaaö poröen kön utpet wi-ipan. Ën omën mësëpöt nanën yaaö poröak pout yenauröen kön wiin, “Utpet yaë,” pël eëpan. Won, omën piporöeta Anutuuk kama waurö. ⁴ Pötaanök arim oröptak omën kaö nampë inëen ruupön pim yaauta songönten utpet wesak aan pangk eëpën? Pi weë sëpën ma wiap sëpën pöt pimtë kaöapökëer itenak pangk apnaat. Kaöap pi taë mowasëpna weët wieëaupök taë mowasën tauaapnaat.

⁵ Omën narö Anutuun yaya mapënëak kön wiin kët nant kaöat ën nant kotut pël yaë. Ën narö pël eëpënëak kön wiin kët pout mëngkre mëngk wia pël yaë. Pit pourö pitëm eëpna pöt kön kosang wiak pël eëp. ⁶ Omën kët nant kaöat pël kön yawi

piporö pit Anutuu yapinte kaö wasëpënëak pël yaë. Ën omën kaömp pout yen poröeta Anutuun yowe mëak pim yapinte wak kaö yewas. Omën mësëpöt nanën yaë porö pitta Anutuu yapinte kaö wasëpënëak pël yeem piin yowe yema. ⁷ Tiarim öp wë pöt tiarimtok naön. Wel yawi pöteta tiarimtok wel nawiin. ⁸ Öp wë pöt Aköpëën wë. Wel yawi pöteta Aköpëën wel yawi. Pötaanök öp öpenaarö ma wel wiipenaarö tiar Aköpëërorö. ⁹ Kristo pi wel wiauröere öp wëaurö tiar pouröa kaö sëpënëak wel wiak wal ëa.

¹⁰ Ar naröak tol ëen arim karuröa wëwëatön sangk kelkel ëak utpet wesak yemak? Ën narö arta tol ëen arim karuröen ökre was yemak? Tiar pourö Anutuu naë sëen pim ngön yaatakök niaan pet irëpnaat. ¹¹ Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Aköp pi epël ya. Ne wëwëetaring wëaupök yaap pan yeniak.

Omëm pourö neen rar rë wesirak yaya neapnaat. Pël ëak Anutuun, ‘Pi Anutu panëëp,’ pöt war wesak apnaat.”

¹² Pötaanök tiar omën pourö tiarim wëwëatë songönöt Anutuun ök mepenaat.

Omnant elmëen wiap ëëpanëën ngarangk ëëpa

¹³ Pötaanök tiar nenera wëwëatön sangk kelkel ëak utpet wesak yaaut sëp wesak kön epël wi-
ipa. Tiarim karurö omën nant elmëen kawiap ëak saun koirpanëën ngarangk këëkë ëëpa. ¹⁴ Ne Aköp Yesuuk yal menak wë omën yena nentere nent epot kewilringöt won pël kön kosang yawi. Pël yeëetak omën namp pi könöök omën nantön kewilringöt pël wesak nëmpna pöt yaap kewil

mowasëpnaat. ¹⁵ Ar kaömp nant yenën arim kar namp itenak kaömp pöt kewilringöt pël wesak ya këlangön eën pöt ar lup sant naalmëen yeë. Kristo pi omën pipopëenta wel wiaup. Pötaanök arim yena pötak utpet mowaspan. ¹⁶ Arimtok arim yeë pipotön ompyaö pël yewesetak muntaröak utpet wesak apanok sëp weseë. ¹⁷ Pöta songönte epël. Anutuu wa ngaöök yanimë pöta këet iire kaömp yena pöt won. Pöta kë pöt wotpil mayaap wë, ërëpsawiarung wë pipët Ngëengk Pulöök yangk. ¹⁸ Omën Kristoë inëen sak wë omën pötring öpna pöp Anutu pim yaauten itenak kent yaëen omnaröakta kön wiin omën ompyaup pël sëpnaat. ¹⁹ Pötaanök tiar ompyaö pipot pëen ë yesem mayaap öpa. Pël ëak ompyaö yeem karurö lup kosang yemowas pötökëer ëëpa. ²⁰ Ar yenautëen pëen kön wieë Anutuu yaat utpet wasngan. Yaap, omnant pout nënë ompyaut. Pël äautak ar omën nant yenën pötak omën muntarö ëngk ma e wesak kön utpet yaniwiin ar saun yokoir. ²¹ Arim kar namp ëngk ma e wesak kön utpet wiipanëen animaöre wain i ngaat nëere omën ke nentere nent yeë pöt sëp wasënë pöt yok pangk. ²² Arim kön kosangötök omnant yaautön ompyaut pël yewas pipöt arimëntre Anutuukëer ewat wë. Omën namp pi kön wiin pim ëëpna pöt yok pangk pël wesak pötökëer ëëpna pöp ërëpsawi ëëpnaap. ²³ Ën namp pi kön selap yaalmëenak köntak nëmpna pöt Anutuuk kön wiin utpet sëpnaat. Pöt pi kön kosang pöt won wiaanak ëa pötaanök. Omnant pout kön kosang nawiin wë ëëpena pöt saunaring ëëpnaat.

15

Tiarim karuröen kön wieë lup kosang sêpnaan kaamök elmëëpa

¹ Kön wi kosang yewesautaring wëaurö tiar omën pitëm kön wi kosang yewesaut wiap pöröen kaaö elmëenganëp kaamök elmëak pitëm könömöt öpa. Tiarimtë kentöökë ökök ëengan. ² Tiarim karuröen kön wieë lup kosang sêpnaan kaamök elmëëpa. ³ Kristo piita tapël pim kentöökë ënëm naën ëa. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën narö niin utpet wesak yeniaan nemëen yes.” ⁴ Ngön ngaanëër ngönëntak retëng ëa pöt tiar rë nulöpënëak retëng ëa. Ngön pipotök ëpre wiap elniak lup kosang niwasën Anutuu wais nikoirëpnaataan kor öpenëak retëng äaut. ⁵ Anutu pi wiapre korre lup kosang yewesa poutë pepapök elniin Yesu Kristoë ëa pöl lup kopëtemer sak ön. ⁶ Pël ëëë arim lupre këmët erën ëak Aköp Yesu Kristo pim Pepap Anutuun yaya man.

Kristo pi Yuta omnaröere kopël omnarö kaamök elmëa

⁷ Pötaanök Kristook ar sant niwesak nuwa pöta ök Anutuu yapinte ngaarëk wes mëënëëtaan arimënt nener sant weseim ön. ⁸ Ne Kristo pim sant niwesa pötaan epël niamaan. Anutu yaap yaaup pöt pet elniak pim ten Yuta omnaröa ëaröen ngön kup mowia pöta këet orööpënëak Kristo pi wais ten Yuta omnaröa inëen elnia. ⁹ Pël ëak Anutu ar köpël omnaröeta pim yaköm yaalni pöten yaya manëak pël ëa. Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Ne köpël omnaröaring wë yaya niameë nim yapinte ompyaö wesak tan rë wiwi niamaat.”

10 Ngön munt nent ngönentak epël wia.

“Köpël omnarö arta Anutuu omnaröaring ërëpsawi ëën.”

11 Ën kaö nenteta epël wia.

“Köpël omnarö, ar pourö Aköpön yaya maë.

Omën pouröere pourö piin yaya map.”

12 Ën Aisaia puuk ngön nent epël ëa.

“Sesi, Tewitë pepap, pim kurmentëkaan omën orööpna pöp pi köpël omnaröa kaö sëpnaap.

Pël ëën köpël omnarö pit piin kön nganngan eimeë pitëm ompyaö mowasëpnaapön kor öpnaat.”

13 Anutu omën ompyautëën kön kosang wiak kor wë pötë pepapök ar Ngëëngk Pulöökë weëre kosangöök kön kosang wiak pim kama niöpna pöten kor önëak Kristoon kön wi kosang yewasën Anutuuk elniin ërëpsawiire mayaap pöt kësang pan ön.

Pool pi pimtë ya yamëngkautaan ërëpërëp ëa

14 O karurö, nem lupmerök ar omën epot yëë pöten kön pan wia. Ar arim wëwë ompyaö pan pötaring wë arim naë ëwat ke nentere nent wiaan nener yok pangk rë yemoulan pöten kön kosang yawi. 15 Pël ëaap Anutu pim komre kolap elnäak arimëën yaatak neulëa pötaan ne ar itenak kaaö ëënëëten pölöp naën omën ke nentere nent ëënëak pep epwer ngolöp wesak retëng ë yaningk. 16 Puuk ne ar köpël omnaröen Yesu Kristo pim inëën ru wes neulëa. Ne kiri ar yaaupë ök wë Ngëëngk Pulöök ar köpëlörö ngëëngk niwasën kiri ar yaalmë pöl ëën Anutuuk arën itenak kent ëëpnaak yak ngön ompyaut ök yeniak.

17 Ne Yesu Kristook yal menak Anutuu yaat yamëngk pötaan yok pangk ërëpsawi ëëmaap. 18 Ne omën munt nantön ök neniangan. Won, kopët epëten ök niamaan. Kristook kaamök elnëen ar köpël omnaröa naë ök niaöre ya mëmpö pël elniin pim ngön ngaarëk waurö. 19 Pël yaëen Ngëëngk Pulöök weëre kosang nena pöök retëng ke nentere nent yamëngkën ar Anutuu ngön ngaarëk waurö. Pël ëëë Kristo pim ngön ompyaut Yerusalem kakaan ngës rëak aö yesem yang maim nera yap-inte Ilirikam pörek së mën pet iraut. 20 Ne akun poutë ngön ompyaut omën Kristoë ngönënte kat nawiinöröen ök mamëak weë ngentieimaut. Pël yeem omën muntaröa ngës rëak ök maimaurek amaaten kaaö. 21 Pöta ngönte ngönëntak epël wia. “Omën pim ngönte kat nawiin ëauröak piin itaamp-naat. Omën pim ngönte ëwat nasënöröak ëwat sëpnaat.”

Pool pi Spen yangerakë sëpnaanök Rom omnaröen itaampënëak mëëa

22 Ne ya epët yamëngkemak pötak il newariin arim naë newaisën äaut. 23 Pël äautak peene pöt ne yang pötë ya mën pet irak arim naë wais itaampaat. Pöt akun wali arim naë waisumëak kent kön wieimaut pötaanök. 24 Ne Spen yangerakël sumaanök arim naë waisumëak kön yawi. Pël ëak wais arring wë yeem ya kë sumaat. Pël ëak wë olëak arim naëaan nampök mës newak së kanö pet elnëen sumaat. 25 Peene pöt ne Yerusalem kak së Anutuu omnaröen itenak koröpöökë kaamök elmëëmaan sumaan yeë. 26 Pöt Masetoniaare Krik ingre mor saurö pit ngön kopëta wesak Anutuu

omën omnant elek yaaö Yerusalem kak wëauröaan omën nant wes mëepënëak kom ëa. ²⁷ Pitëmtok pël ëëpënëak kent kön wia. Pël ëaap pit Yuta omën pöröa kangiiir nenteta wieëa. Pöt Yuta omën naröak köpël omnaröen ngön ompyaut ök mëak pitëm lupöt kaamök elmëa. Pötaanök köpël omën pöröak kangiiir Yuta omën ingre mor sauröaan koröpöökë omnant mampënëak kent kön wia pöt yok pangk. ²⁸ Pël ëën ya epët pet irak pitëm omën kom ëa epot wak së Yerusalem kak wëaurö menak Spen yangerakë sumaanök arim naë waisumaat. ²⁹ Ne kön wiin nem arim naë waisuma pötak Kristo pi tiar ompyaö elniin pangk ëëpnaat.

³⁰ Karurö, ne ke urak epël niamaan. Tiarim Aköp Yesu Kristoore Ngëengk Pulöök kaamök elniin lup sant yaaö pöteparën kön wieë neering weë ngentiak Anutuun kaamök elnëëpnaan kimang maim ön. ³¹ Ar nem Yutia yangerak së omaatak Anutuuk ngarangk elnäak omën ngön ompyaut kasëng menauröa moresiaan neöpnaataan kimang maim ön. Pël ëak omnant wonörö mepaan wak sumaatak Yerusalem ingre mor saurö itenak kent ëëpna pötaanta kimang maim ön. ³² Pël maan Anutuuk kent yaëën pöt ne ërëpsawiarung arim naë wais ömaatak kë sumaat. ³³ Anutu, mayaap pöta pepap, ar pouröaring öp. Yaap.

16

Pool pi omnaröaan yowe mëëa

¹ Ne öng tiarim karip Pipi arim naë yewais pöpë songönte ëwat sënëën ök niamaan. Pi Senkria kak

wë ingre mor saurö kaamök yaaup. ² Pi omnarö kaamök yaalmëem neenta tapël yaalnëaup. Pötaanök nem kentöök ar Aköpëen weseë Anutuu omnaröa yok pangk ëëpena pöl pi sant mowasën. Omnantëen elek yaëen pöt kaamök elmëen.

³ Ne Akuilaare pim öngöp Prisila piaripön yowe yemak pël ök man. Piarip neering Yesu Kristo pim yaat yamëngkauwaar. ⁴ Piarip ne wel wiimëak yaëen piarpim wëwëet utpet wesak nemëen wel wiipënëak ëauwaar. Pötaanök nemënt won, köpël omnaröa naëaan ingre mor sa muntarökta piaripön yowe yemak. ⁵ Ne ingre mor saurö piarpim kaatak ngönënëen wa top yaaö pöröaanta yowe yemak pël ök man.

Pël ëak omën nem kar panëep Epinitas piin yowe yemak pël ök man. Ne Esia yangerak ya yamëngkën pi wet rëak ngönën kat wiak waup. ⁶ Maria arim naë ya kaö yamëngkaupönta yowe tapël yemak pël ök man. ⁷ Antronikasre Sunias Yuta omën nem kar neering wii kaatak wakaimauwaar piarpimëenta yowe yemak pël ök man. Ne om wëen piaripök wet rëak Kristoë ngönte kat wiak wauwaar. Pël ëak pim ngön yaaö omnaröa ök sak wë. ⁸ Kristoën yak nem kar panëep Amplietas pimëenta yowe yemak pël ök man. ⁹ Epanas tiarring Kristoë yaat yamëngk pöp pimëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak nem kar panëep Stekis pimëenta tapël yeë pël ök man. ¹⁰ Apelis omnarök itenak Kristoë yaat ompyaö yamëngk pël yamëëaupëenta yowe yemak pël ök man. Pël ëak Aristopulas pim kaatak wëauröaanta yowe yemak pël ök man. ¹¹ Yuta omën nem karip

Erotion pimëenta yowe yemak pël ök man. Pël äak omën Nasisas pim kaatak wë Aköpë ngönte wa pöröaanta yowe yemak pël ök man. ¹² Traipinaare Traiposa Aköpë yaat yamëngk öng pöaarëenta yowe yemak pël ök man. Pël äak nem kar panëep Pesis tapël Aköpëen yak ya kaö yamëngk pöpëenta yowe yemak pël ök man. ¹³ Rupas Aköpë omnarök itenak ompyaö panëep pël yema pöpre pim ëlöp nem ël sa pöpëenta yowe yemak pël ök man. ¹⁴ Pël äak Asinkritasre Plikonre Emisre Patropasre Emasre pitëm kar pitring wë pöröaanta yowe yemak pël ök man. ¹⁵ Pël äak Pilokokasre öngöp Suliaare Neriasre koont nangap Olimpasre Anutuu omën pitring wë pöröaanta yowe yemak pël ök man.

¹⁶ Neneren lup santak yowe mëak mor meneë. Ka poutë ingre mor sak wëaurök yowe yenia.

Omën narök ingre mor saurö kom ëa

¹⁷ Karurö, ne kosang wesak epël niamaan. Omën kom elniak arim kön wi kosang yewesaut irikor yaalni pöröen ngarangk këëkë ëën. Pit ngönën rë nuula pöt irikor yaalni. Pötaanök pit kasëng momampun. ¹⁸ Pöt omën ke pil yaë pi-porö pit tiarim Aköp Yesu Kristoë inëen naën. Won, pit pitëmtë koröpöökë kentöökë ënëm yaë. Pël yeem pit omën utpetatë songönte këëkë ëwat nasënöröen morök elmëak wiap yemowas. ¹⁹ Ar ngön ompyaut ngaarëk yeö pöt omën pourö yok kat yawi. Pötaanök ne arim wëwëetaan ërëpsawi yeë. Pël yeëetak nem kentöök ar ompyaö yaauten ëwat panë önëët, utpet yaauten kön wiingan. ²⁰ Pël ëën Anutu mayaap pepap puuk akun wali nasën wiaan Seten ing mës olaan arim ikanöök wiapp.

Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap.

Omën naröak Rom omnaröen yowe yema

²¹ Timoti neering ya ngawiap puukta arën yowe yenia. Pël een Yuta omën nem kar Lusiasre Sesonre Sosipata pöröeta tapël yenia.

²² Ne Tetias, Poolök ngön epot ök neaan pep epwer retëng yeë epop Aköpring wë yowe yeniak.

²³ Kaias piita yowe yenia. Ne pim kaatak neulëak ompyaö elnëen wëen ingre mor pourö wais pim kaatak ngönënenëen wa top yaë. Ën Erastas ka epöökë mon ngarangkepëre tiarim karip Kotas pi-aripökta yowe yenia.

²⁴ [Tiarim Aköp Yesu Kristo pim komre kolap pöt arim naë wiaap. Yaap.]

Tiar Anutuun yaya mepa

²⁵ Anutu pi Yesu Kristoë ngön ompyaö nem ök yeniak epotök yok pangk taë niwasëpnaat. Ngön ompyaö epot ngaanëër ëlëöp wiakaimautök peene akun eptakök Anutuuk tekeri yewas. ²⁶ Tektek omnarö ngaan retëng een këët tekeri oröa. Pël een Anutu wakaim öpnaap omën pourö kat wiak ngön ngaarëk öpenëak kosang wesak maan ngön ompyaut tekeri sëen yang poutë omnarö pangk kat yawi. ²⁷ Yesu Kristo pim elnia pöten kön wiak kët ël epotë yayaatakaan yayaatak maim öpa. Yaap.

[Yok pi tapët.

Ne arim nanëp, Pool.]

NGÖNËN PEPEWER
The New Testament in the Weri Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Weri long Niugini

copyright © 1984 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Weri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

ec1ac06d-1c8c-5be3-8326-dcf0ceacd4c2